

RISKIEN KESKELLÄ

KEHITYSYHTEISTYÖ / KATASTROFIAPU / ILMASTONMUUTOS

Sisällys

04

Mosambik

Kaksi syklonia tuotti kahden miljardin dollarin vahingot

08

Mosambik

Caroline Haga lähti syntymäpäiviltään avustustyöhön

16

Malawi Zimbabwe Mosambik

Päiväkirja evakuoitileirien keskeltä

20

Ilmastonmuutos

Muutos näkyy jo maailmalla ja Suomessa

22

Kenia

Dadaabin leiri on asukasmäärältään suurempi kuin Tampere

26

Indonesia

Nesteeksi muutunut maa nieläisi talot ja ihmiset

30

Itämeri

Itämerellä varaudutaan pahimpaankin

32

Etelä-Sudan

Selkään ammuttu opettaa sääreen ammuttua

Kuva: Saara Mansikkamäki

Ilmastonmuutos ei ohita ketään

Samaan aikaan kun kirjoitan tätä pääkirjoitusta huhtikuun lopulla, katselen Twitteristä ensimmäisiä Punaisen Ristin välittämiä kuvia Intian valtamerellä olevalta Komorien saariryhmältä. Sykloni Kenneth on juuri kyntänyt saarten pohjoispuolelta 140 kilometriä tunnissa puhaltavien tuulten kera. Myrsky on kirjattun historian voimakkain Komoreille iskenyt hirmumyrsky.

Kenneth saavuttaa Mosambikin pohjoisen rannikon myöhemmin torstai-iltana. Mosambikissa sen oletetaan tavoittavan 200.000 asukkaan Pemban kaupungin, ja maan maakaasutuotannon tärkeimmäksi vientisatamaksi 20 miljardin dollarin investoinneilla rakennettavan Palman.

Kenneth iskee kohti Mosambikia vain runsas kuukausi sykloni Idain jälkeen. Idai tappoi jopa tuhat ihmistä, ajoi vajaat kaksi miljoonaa asukasta kodeistaan ja tuhosi miljardin dollarin edestä köyhän mosambikilaisen yhteiskunnan rakenteita.

Idai tuhosi puolen miljoonan asukkaan Beiran kaupungin. Valtavat alueet peittyivät tulvavesiin ja pelkästään viljelysmaat tuhoutui tavattomasti. Kennethin ennustetaan toistavan Idain etelämpänä aiheuttamat tulvatuhot.

Eteläisellä Intian valtamerellä on kuluva syklonikauden aikana noteerattu kymmenen hirmumyrskyä. Se on kaksinkertainen määrä keskiarvoon nähden.

Meillä Suomessa keskustellaan siitä, olemmeko jo ehtineet tehdä oman osamme ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Toisella puolella maapalloa koetaan Mosambikin tapaan esimakua siitä mitä ilmastonmuutoksen todellisuus tuo tullessaan.

Ilmastonmuutos ei ohita Eurooppaa, eikä Suomea.

Tammikuun 2. päivän 2019 Aapeli-myrskyn keskituulen nopeus jäi vain vähän 33 m/s hirmumyrskyrajasta, mutta Kökarin eteläpuolella mitattiin puuskissa jo 41,3 sekuntimetriä. Lokakuussa 2018 hurrikaani Leslie rantautui Portugaliin. Tuulen nopeudeksi mitattiin enimmillään 176 metriä sekunnissa. Edellisen vastaava kokemus Portugalissa oli vuonna 1842.

Punainen Risti on tehnyt ilmastotyötä jo 150 vuoden ajan. Olemme auttaneet riskialttiita yhteisöjä varautumaan ongelmiin, auttaneet kun riskit ovat toteutuneet, ja sen jälkeen jatkaneet varautumistyötä. Tarpeet kuitenkin kasvavat kiihtyvällä tahdilla.

Tässä vuosijulkaisussamme kerromme, että työ jatkuu. Yhdessä Kanadan Punaisen Ristin kanssa veimme Idai -myrskyn uhrien auttamiseksi koleraan erikoistuneen kenttäsaaralan lähelle Beiraa, Näin autamme Mosambikin Punaista Ristiä ja maan terveysviranomaisia selviämään tilanteesta.

Rahoitamme työmme suomalaisten tuella. Lämmin kiitos tuestanne.

Kristiina Kumpula
pääsihteeri

Aukeaman taustakuva
Ngangun kylästä Malawista
sykloni Idain jäljiltä.

34

Libanon

Pyörätuolikauppa on korruptoitunutta

36

Zimbabwe

Tietoa ja resursseja jaetaan, työtä tehdään, kestävästi

38

Myanmar

Oppilaat auttavat tovereitaan valmistautumaan

Teksti: Pekka
Reinikainen ja
Benjamin Suomela
Kuvat: Benjamin
Suomela ja Saara
Mansikkamäki

Raskaana oleva
nainen ja lapsi
seisoivat tuhoutu-
neen kirkon edessä
Beiran kaupungis-
sa Mosambikissa.

Syklonit murjoivat Mosambikia

Sykloni Idai iskeytyi Mosambikin rannikolle huhtikuun 14 päivänä 2019. 195 km/h tuulen jälkeen mereltä tulivat metrien korkuiset tulvavuokset, ja armoton sade. Pahimmillaan vettä tuli 60 senttiä päivässä neliömetrille. Sadat ihmiset kuolivat, sadat neliökilometrit jäivät tulvan alle. Mosambikin lisäksi Idai teki tuhojaan Malawissa ja Zimbabwessa. Kaksi viikkoa myöhemmin iski sykloni Kenneth. Tuhojen korjaus maksaa noin kaksi miljardia dollaria, osapuilleen 16 % Mosambikin bruttokansantuotteesta.

Mosambik

- Pääkaupunki: Maputo
- Pinta-ala: 799 380 km²
- Väkiluku: 26 424 000
- Väestötiheys: 32,96 / km²

Fakta:

Lähes viisi vuosisataa Portugalin siirtomaana päätyi itsenäistymiseen vuonna 1975. Siirtomaavaltaa vastaan taistelleet FRELIMO (Mosambikin vapautusrintama) ja RENAMO (Mosambikin kansallinen vastarinta) jatkoivat konfliktia sisällissotana. Sota, maan taloudellinen riippuvuus Etelä-Afrikasta, sekä pitkittynyt kuivuus sallivat maan kehittymisen vasta 1990-luvun puolen välin vaiheelta. Sisällissodan voittanut FRELIMO luopui marxilaisuudesta 1989. Vuoden 1990 uusi perustuslaki merkitsi monipuoluevaaleja ja markkinataloutta. Sissiliikkeet solmivat rauhan vuonna 1992. Vuonna 2012 RENAMO aloitti matalan intensiteetin vastarintaa uudelleen muutaman vuoden ajaksi. Tulitauko solmittiin vuonna 2016.

Mosambikin Punainen Risti liittyi Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainvälisen liiton jäseneksi vuonna 1989. Suomen Punainen Risti on tukenut järjestön toimintaa aina 1990-luvulta lähtien ja 2000-luvulla Suomen ulkoministeriön sekä EU:n rahoittamia kehitysyhteistyöhankkeita toteutettiin erityisesti Nampulan ja Niassan provinseissa Pohjois-Mosambikissa. Tällä hetkellä talousvaikeuksien kanssa kamppaileva järjestö pyrkii varmistamaan toimintansa kestävyuden, ja Suomen Punainen Risti on tässä prosessissa tukena muiden Punaisen Ristin liikkeen toimijoiden kanssa. Trooppisen syklonin Idain iskettyä Mosambikin keskirannikolle 15.3.2019, Mosambikin Punainen Risti on ollut alusta lähtien aktiivisesti mukana humanitaarisen avun toimittamisessa Idain uhreille. Suomen Punainen Risti on lähettänyt hätäapuna Mosambikiin kenttäsairaalan lisäksi myös nopean avustustoiminnan IT- ja telekommunikaatioyksikön sekä kenttäviestintäyksikön.

Kun tulvat iskivät Nyongon kylään, Chifuniro Siyamalon, 23, oli pakko paeta nelihenkisen perheensä kanssa turvaan. Heidän talonsa ja koko omaisuus tuhoutui ja näin ollen he joutuvat rakentamaan elämänsä nollasta.

Gift Amosin, 11, koti tuhoutui Idaista syntyneiden tulvien seurauksena. Hän asuu Mwalijan leirillä, Malawissa. Poika pitelee leikkiautoa jonka hän on rakentanut itse roskakorista löytyneistä materiaaleista.

Punaisen Ristin kenttäsairaalan rakennusta Nhamatandassa, Mosambikissa.

IDAI TUHOSI 80 % BEIRAN KAUPUNGIN RAKENNUKSISTA JA INFRASTA, JA SUUREN OSAN MAASEUTUA. KENNETH ISKI POHJOISEN 220 KILOMETRIN TUULEN VOIMALLA. TUPLASYKLONIT OVAT ETELÄISEN AFRIKAN PAHIN NYKYAJAN LUONNONONNETTOMUUS.

Beirassa Escola Secundaria Samoran kouluun on hätämajoitettu 1321 ihmistä. Suurin osa ihmisistä on Buzista ja 175 Beirasta. Buzin alue oli yksi pahiten vaurioituneista alueista.

Kuvassa maanviljelijä Dino Manuel Lambrozi seisoo itse rakentamansa kodin raunioilla. Hän vei kaksi lastaan ja vaimonsa turvaan anoppinsa luokse. Idai ja sen seurauksena tulleet tulvat tuhosivat hänen kotinsa.

Jeremias Antonio Jaime, 9, nukkui omassa sängyssään yönä jona sykloni Idai iski. Keskellä yötä katosta tippui palkki suoraan Jeremiaksen päälle. Palkki mursi käden ja koko jalan.

Joen varressa Buzin kylässä miehet pesivät olutpulloja mudasta. Tulvavesi ja mutalieju valtasi Buzin kylän, kun hirmumyrsky Idai iski Mosambikiin.

Syntymäpäiviltä Mosambikin myrskytuhojen keskelle

Viestintädelegaatti
Caroline Haga pääsi
alueelle ensimmäis-
ten joukossa. Kata-
strofin laajuus avau-
tui helikopterin
kyydissä, mistä
tämä kuva on napat-
tu kännykän
kameralla

Tican kylässä Isabel Jose Almeida pakeni hirmumyrsky Idaita ja sitä seuraneita syöksytulvia 3-kuukautisen Inez-vauvansa kanssa. Heidän kotinsa on pahoin tuhoutunut: yli 50 metriä sekunnissa puhaltanut tuuli vei sen mukanaan.

AAVEMAINEN HILJAISUUS ON KATASTROFITILANTEESSA PAHA MERKKI. HIRMUMYRSKY OLI KATKONUT SÄHKÖT, PUHELINYHTEYDET JA MAANTIET.

Hirmumyrsky Idai iski maaliskuun puoleessa välissä 2019 voimalla Beiraan, Mosambikin neljänneksi suurimpaan kaupunkiin. Vaikka olin tiimini kanssa tuolloin jo paikalla maan pääkaupungissa Maputossa emme saaneet usean päivän aikana paikan päältä mitään tietoa tuhojen laajuudesta.

Myöhään syntymäpäiväni iltana 12.3. puhelimeni soi. Punaisen Ristin kansainväliseen ensiarviointi- ja koordinoitimiin toivottiin viestintätukea. Hälytys oli pikainen: pääsetkö keskiseen Mosambiikkiin mahdollisimman pian. Reilut puoli

vuorokautta myöhemmin olin jo matkalla lentokentälle.

Yli 24 tunnin matkan jälkeen saavuin Mosambikin pääkaupunki Maputoon. Tarkoituksemme oli, että lentäisimme nelihenkisen tiimimme kanssa aina Beiran kaupunkiin asti, mutta kaikki lennot oli jo tuolloin peruttu. Voimakas hirmumyrsky Idai eteni vauhdilla kohti keskistä Mosambikia.

Juutuimme Maputoon seuraaviksi päiviksi, mutta se, ettei meillä ollut mahdollisuutta päästä paikan päälle ei ollut suurin huolenaiheistamme. Olimme suunnattoman huolissamme koko alueen

tilanteesta, sillä paikan päältä ei tihkunut pienintäkään tietoa emmekä pystyneet tavoittamaan ketään Mosambikin Punaisen Ristin paikallaistoimiston työntekijöistä tai vapaaehtoisista.

AAVEMAINEN hiljaisuus on katastrofitilanteessa paha merkki. Hirmumyrsky oli katkonut sähköt, puhelinyhteydet ja maantiet. Tilanne paikan päällä voi olla miten huono tahansa.

SHOKKI YLÄILMOISSA

Katkenneiden yhteyksien lisäksi Beiran lentokenttä pysyi suljettuna, joten sel-

Hirmumyrsky Idai tuhosi pahasti Beiran sairaalan

Beira, Mosambik, hirmumyrskyn jälkeen.

vitimme muita mahdollisuuksia päästä alueelle mahdollisimman pian. Päädyimme ottamaan auton, vaikka matka kestäisi vähintään 16 tuntia. Kymmenen tuntia ajettuumme saimme tiedon, että kaikki Beiran kaupunkiin johtavat tiet olivat poikki tulvien johdosta. Mitä nyt tekisimme?

Olimme onnekkaita, sillä onnistuimme vuokraamaan helikopterin heti seuraavaksi aamuksi. Pilotti lupautui yrittämään kaikkensa, että pääsisimme perille. Vaikka pilvet olivat matalalla (opin, etteivät helikopterit voi lentää pilvissä), onnistuimme

pääsemään kaupunkiin saakka.

Sen, minkä ylälmoista näin kun saavuimme kaupunkiin oli aikamoinen shokki, vaikka osasinkin odottaa tuhoja jo yhteyksien katkeamisen johdosta. Hirmumyrsky oli tuhonnut rakennuksia ja kattoja, kaatanut sähkötolppia ja puita, ja aiheuttanut pienimuotoisia tulvia ympäri kaupunkia. Lähes koko kaupunki oli kärsinyt jonkunlaisia vahinkoja.

ILOA JA SURUA

Laskeuduttuamme meillä oli yksi ainoa päämäärä. Yrittäisimme kaikkemme, jotta

tavoittaisimme Mosambikin Punaisen Ristin paikalliset työntekijät ja paikalla olleet pari kansainvälistä delegaattia mahdollisimman pian. Puhelinyhteydet, sähkö, tai internet eivät edelleenkaan toimineet. Emme voineet edes soittaa taksia lentokentälle, mutta onneksi paikallisen humanitaarisen järjestön edustajat lupautuivat kyyditsemään meidät Punaisen Ristin toimistolle.

Ajoimme sateisen ja tuhoutuneen kaupungin keskustan kautta vältellen kaatuneita puita ja tulvineita teitä. Kun vihdoinkin pääsimme toimistolle saakka, näimme

Punaisen Ristin vapaaehtoiset jakoivat sairastuneille ihmisille lääkkeitä Matadoron evakuointikeskuksessa Beiran kaupungissa.

OLEN AINA VOINUT LUOTTAA SIIHEN, ETTÄ PAIKAN PÄÄLLÄ ON PAIKALLISEN PUNAISEN RISTIN TYÖNTEKIJÖITÄ JA VAPAAEHTOISIA.

että paikalla oli ihmisiä ja punaisella ristillä varustettu auto. Meistä jokainen huokaisi helpotuksesta. Saimme valtavan hienon vastaanoton paikalla olleilta työntekijöiltä ja vapaaehtoisilta, ja kuulimme kuinka he olivat myrskyn silmässä ja sen jälkeen olleet paikan päällä auttamassa kotinsa menettäneitä kaupunkilaisia.

Siitä hetkestä lähtien meilläkään ei ollut muuta tavoitetta kuin ryhtyä auttamaan katastrofin selviytyjiä parhaimpamman mukaan.

Saimme pian tietää, että suurin tuho ei ollutkaan Beiran kaupungissa vaan alavilla

maaseutumailloissa, joissa tuhannet ihmiset olivat joutuneet kaatosateista johtuvien syöksytulvien koettelemiksi hirmumyrskyn jälkeisenä aikana. Tämä tieto kiihdytti entisestään tarvettamme työskennellä mahdollisimman pian. Meillä oli sama vaihe päällä seuraavien viikkojen ajan. Punaisen Ristin kansalliset yhdistykset, mukaan lukien Suomen Punainen Risti, toivat paikalle kymmenille tuhansille kriittisesti tarvittavaa apua mukaan lukien kentäsairaalan, sanitaatio- ja vedenpuhdistusjärjestelmän sekä perusavustustarvikkeita.

EMME OLE KOSKAAN YKSIIN

Olen ollut monella katastrofikomennuksella niin, että olen lähtenyt yksin matkaan Suomesta ilman kovinkaan täsmällistä tietoa siitä, mitä paikan päällä odottaa. Olen kuitenkin aina, ihan niin kuin nykyin Mosambikissa, voinut luottaa siihen, että paikan päällä on paikallisen Punaisen Ristin työntekijöitä ja vapaaehtoisia riippumatta siitä, mihin päin maailmaa saavun. Voin aina tuntea olevani tervetullut ja osa suurta yhteistä ”avustusperhettä”.

Mutta itsestäni viisi, tärkeintä on se, että Punaisen Ristin työntekijät ja vapaa-

Punaisen Ristin vapaaehtoinen Benildo da Rocha, 20, järjesti telttoja, hygienia- ja vilttejä Mosambikin Punaisen Ristin toimistolla Beirassa.

Small footage shows the extent of damage to Beira in Mozambique following Cyclone Idai. 90% of the city's houses destroyed in destroyed according to the Red Cross. The UN says that about 100,000 people are still in IDP camps and some are in IDP camps.

ehtoiset ovat paikalla yhteisöissä ennen katastrofia, sen aikana ja vuosikausia sen jälkeen.

Sillä on ratkaiseva merkitys siihen, miten nopeasti ja kattavasti voimme auttaa avustarvitsijoita. Vaikka meillä kansainvälisillä avustustyöntekijöillä kesti jonkin aikaa päästä paikan päälle, Mosambikin Punainen Risti oli jo varoittanut ihmisiä ennen hirmumyrskyä ja ryhtynyt toimiin heti sen jälkeen vaikka monet vapaaehtoisista olivat itsekin kärsineet myrskytuhoista, osa menettänyt kaiken. Mahtavaa työtä! ■

Ikoninen video

Helikopterimat kallani Beiraan tallensin ilmasta käsin lyhyitä videoita kaupungin tuhoista. En voi vieläköön oikein uskoa, että yhden kännykällä kuvaamani värisävän parinkymmenen sekunnin pätkän on katsonut lähes miljoonaa ihmistä!

Huonoista yhteyksistä huolimatta onnistuin jakamaan tuon videopätkän ja joitain valokuvia Twitterissä heti saapumispäivänämme. Ne olivat ensimmäiset julkisuuteen levinneet kuvat tuhoista ja videostani tulikin hetkessä maailman median käyttämä ikoninen tunnus tapahtuneesta. Videon julkaisivat kaikki kansainväliset mediat, sellaiset kuten BBC, Al Jazeera ja CNN, ja sitä on katsottu pelkästään Twitterissä 917.000 kertaa. Punainen Risti sai sen myötä merkittävää kansainvälistä näkyvyyttä.

Videon kantoaalto maailman mediassa osoitti sen, miten tärkeää on, että myös viestintäasiantuntija on katastrofitilanteissa nopeasti paikalla. Yhden videon myötä ulkomaailma sai kouriintuntuvan kuvan yhtä maailman köyhimmistä maista kohdanneista ennakoitua paljon mittavimmista tuhoista. Näin saatiin paikalle enemmän ja nopeammin hädässä olevien kriittisesti tarvitsemaa apua, mm. tuhansien suomalaisten lahjoittajien tuella. ■

Pelastajat tulevat läheltä, auttajat kaukaa

Äidinrakkaus kasvaa sitä mukaa kuin kaikki muu tuhoutuu – Idai tarkoittaa rakastaa, ja miten totta se olikaan

Tämä on essee äidinrakkaudesta. “Rakas, äiti lähtee nyt Mosambiikkiin. Anteeksi siitä jo etukäteen. Tulen kyllä takaisin. Ei ole mitään hätää”, puhun vuoden ikäiselle pojalleni enkä ole lainkaan varma ymmärtääkö hän minua. Heitän rinkan selkään ja kiiruhdan lentoasemalle. Käännyin vielä vilkuttamaan, miten pieneltä ja viattomalta hän näyttääkään isänsä sylissä.

Edessä on yhdeksäs keikkani Punaisen Ristin viestintädelegaattina, ensimmäistä kertaa olen myös äiti. Vuoden kotona olemisen jälkeen kaipaan työntekoa – mielekästä ja hyvää tarkoittavaa.

Aiemmin en ole pelännyt tunteitani. Entä nyt? Kestänkö ikävää poikaani kohtaan? En edes uskalla ajatella, miten pystyn kohtaamaan paikallisten lasten häädän. Hirmumyrsky Idai ja sitä seuranneet tulvat syöksivät kaksi miljoonaa ihmistä äärimmäiseen hätään, ja suurin osa heistä on lapsia.

Pahiten kärsi Mosambikin neljänneksi suurin satamakaupunki Beira ja sitä ympäröivät kylät. Olen matkalla Idain ytimeen.

Saavumme 20 tunnin matkustamisen jälkeen Beiraan. Ensimmäinen kosketukseni kaupunkiin on lentokentän pilkkopimeä vessa, joka lainehtii ja löyhkää. Huomaan miettiväni sen olevan kuin pienoiskokoinen Beira.

Seurueeseemme kuuluu kuvaaja, eräs toimittaja sekä tietotekniikkaosaaja. Saamme kuin ihmeen kaupalla järjestettyä itsellemme majoituksen, auton sekä

auttavasti englantia puhuvan kuljettajan. Helpotus on valtava – pystymme aloittamaan työt välittömästi.

Tapaan vielä illalla aivan ensimmäisten joukossa saapuneen suomalaisen avustustyöntekijän. Hänen tilannekatsauksensa järkyttää minua. Beiraa ympäröi kymmenen kertaa Helsingin maa-alueen kokoinen tulviva ”sisämeri”. Pohdimme, missä ovat ne kaikki ihmiset, jotka siellä asuvat?

Yksi pahiten vaurioituneista alueista on Buzi. Suuntamme sinne. Matkalla näen peltoja, jotka tulvavesi on vallannut. Näkymä jatkuu silmänkantamattomiin. Taloissa ei ole kattoja, myrskyn riepotelemat kattopellit ovat osa maisemaa. Zimbabween johtava asfalttitie on pahoin sortunut, paikoin katki. Voimallinat ovat poikki ja ne laahaavat maata. Suuria puita on lanassa. Ja mikä surullisinta, täysin tuhoutuneita koteja näkyy kaikkialla.

Utterta yrityksemme päättyy, kun auttomme juuttuu ylittämättömään mutaan. Tie Buziin on kulkukelvoton. Suunnitelmaan on tehtävä muutos.

Lähdemme takaisin Beiraan. Julkisista rakennuksista, erityisesti kouluista on tehty hätämajoituskeskuksia. Ne ovat täyttyneet etupäässä äideistä ja lapsista.

Saavumme Escola Secundaria Samoran kouluun. Paikka on karmaiseva. Lapset itkevät ja ilmassa leijuu ihmisertiteiden lemu. Liian pieneen tilaan on sullottu 1 300 ihmistä. Kaikki heistä ovat menettäneet kotinsa. Heillä ei ole mitään: ei ruokaa, ei juomaa. Olosuhteet ovat epäinhimilliset. Vessoissa vellova saasta antaa hyvän kasvualustan tappavalle koleralle.

Astun pimeään auditorioon, jossa lapsille jaetaan puuroa. Näky tekee pahaan.

Suuret silmät ja lasten avuttomuus tuntuvat ylivoimaisilta. Täällä näkee sen, kuka maksaa katastrofeissa kovimman hinnan. Kaikkein haavoittuvimmat, pienet viattomat lapset.

Parivuotias poika itkee lohduttomasti käytävällä. Hän on kadottanut äitinsä. Lapsen itku tarttuu. Seuraan kollegaani sisäpihalle, mutta minun on käännäyttävä takaisin. En voi jättää poikaa yksin. Oloni on voimaton, en osaa lohduttaa hätääntyntä lasta. Kyyneleet puskevat silmiin ja samalla häpeän ammattiminän murtumista. Onneksi paikalle ilmaantuu sydämellinen nainen, joka alkaa etsiä pojan äitiä.

Idai tarkoittaa shonan kielellä rakastaa. Miten surkuhupaisaa, mutta samalla niin paikkansa pitävää. En muista milloin viimeksi olisin nähnyt yhtä paljon rakkautta. En aisti vihaa tai pahuutta. Ihailen ihmisten hyvyttä ja inhimillisyyttä kanssaihmissiään kohtaan.

Päättämme yrittää uudemman kerran Buziin, tällä kertaa veneellä. Olemme ensimmäiset Punaisen Ristin avustustyöntekijät, jotka onnistuvat pääsemään Buziin.

Idain rantautumisesta on tasan kaksi viikkoa. Tuttu sanonta – pelastajat tulevat läheltä ja auttajat kaukaa – muistuu mieleeni, kun kohtaamme laiturilla Mosambikin Punaisen Ristin vapaaehtoisen. Fernando on kaiken aikaa auttanut muita, pelastanut henkensä kaupalla ihmisiä, vaikka on myös itse menettänyt kaiken.

Kävelemme pitkin kylänraittia. Talon seinistä näkee, miten järkyttävän korkealle vesi nousi. Fernando johdattaa meidät vaatimattomaan pensionaattiin kyhättyyn hätämajoituskeskukseen.

Katson lattialla nukkuvia lapsia ja pidätän itkuani. Ajattelen omaa samanikäistä

Elizabeth Daniel Muehangan (25), Ana Luiz Marion (2) ja Jossefa Luiz Marion (5) talo tuhoutui täysin. Heidät evakuoitiin Buzista helikopterilla ja saivat hätämajoituksessa suojaa, ruokaa ja ensiapua.

SUURET SILMÄT JA LASTEN AVUTTOMUUS TUNTUVAT YLIVOIMAISILTA. TÄÄLLÄ NÄKEE SEN, KUKA MAKSAA KATASTROFEISSA KOVIMMAN HINNAN.

poikaani, joka nukkuu pinnasängyssään turvallista unta kaukana Helsingissä. Kotimme tuntuu puhtaudessaan ja turvallisuudessaan epätodelliselta.

Seuraavaksi kohtaan Amelian, joka pakeni perheineen puuhun pienellä käsinveistetyllä kanootilla.

“Olimme puussa viisi vuorokautta. Meillä ei ollut mitään – ei ruokaa, ei vettä. Menetimme kaiken. Meillä on yllämme vain nämä vaatteet. Lapseni kärsivät ja se särkee sydämeni.” Amelia Zacaria, 23 vuotta / Zacasia Joao, 1 vuotta / Sarao Joao, 8 vuotta.

Miltä minusta tuntuisi Amelian kipu? Kestäisinkö sitä, että en voi ruokkia nälkäistä lastani? Taas äitiys rikkoo avustustyöntekijän minän.

Vaikka hätä ja puute on sietämätöntä, lohtua antaa tietoisuus, että nämä pienet ihmiset eivät jää vaille rakkautta. Näillä lapsilla on lähellään äidin rakastava syli.

Jatkamme matkaa kohti hylättyä koripallokenttää, jossa on Julieta.

“Vauvani on kipeä. Ainoa asia, jota voin antaa hänelle on rintamaito.” Julieta Luiza ja hänen kolmen viikon ikäinen vauvansa asuvat hylätyllä koripallokentällä. Heillä ei ole minkäänlaista suojaa, ei edes huopaa. Vauva on vielä niin pieni, että hänellä ei ole nimeä. Kaksi vanhempaa lastani evakuoitiin helikopterilla äitini kanssa Beiraan. Kaipaen heitä, mutta minun on mahdotonta huolehtia heistä, sillä menetin myrskyssä kaiken.” Julieta Luiz Enoque, 27 vuotta.

Mietin vuodentakaista poikani syntymää. Hän oli ennenaikaisuudesta johtuen niin heiverröinen, ettei jaksanut syödä. Hän ei olisi selvinnyt tällä kentällä, enkä kyllä minäkään. Ihailen Julietan voimaa.

Mietin miten pohjattomasti nämä äidit rakastavat vauvojaan tämän kaiken kauheuden keskellä. Tuntuu kuin heidän rakkautensa kasvaisi kaiken muun tuhoutuessa ympäriltä. Tuo rakkaus särkee sydämeni, mutta samalla se on juuri se, mikä kannattelee tämän epäinhimillisen kärsimyksen keskellä.

Mitä voin luvata näille ihmisille? Voin kertoa heidän tarinansa, pohjattoman hätänsä ja avuntarpeensa, mutta konkreettisesti en voi tehdä yhtään mitään. He

jakavat pahimmat traumansa siitä, miltä tuntuu, kun kaikki on mennyttä. Pumpaan heidän kipupisteensä ääninauhurille ja lopuksi soperran kiitos ja kerron miten pahoillani olen. Ja miten toivon, että kaikki järjestyisi. Uskonko itsekään sanojani?

Ikäväni on muuttunut fyysiseksi. Äitiysloman aikana kertynyt tylsyytys ja turhautuneisuus on väistynyt. Odotan malttamattomana sitä, että saan sulkea poikani syliini. Mutta samaan aikaan sisälläni kalvaa syyllisyys. Olen jättämässä taakseni Idain tuhoamat elämät, etenkin ne lapset.

Helsinki-Vantaan lentoaseman tuloaulassa poikani ei irrota otetaan. Se tuntuu sanomattoman hyvältä. Olen kiitollinen. Seuraavina päivinä hän itkee sylissäni lujaa ja erilaisella äänellä kuin ennen. Ihan kuin hän kysyisi: “Miksi sinä äiti hylkäsit minut?” Minäkin itken, mutta eri syystä. Mietin, onko koripallokentän vauva enää elossa. Olo on jokseenkin lohduton.

Seuraavana päivänä näen Instagramissa videon Buzin kylässä tehdystä Punaisen Ristin avunjakelusta. Toivon/uskon, että Julieta ja vauva ovat saaneet suojan pänsä päälle. Ja uusi elämä on voinut alkaa. Ensiaskel on hoidettu. ■

Teksti ja kuvat:
Saara Mansikkamäki

**ALAS SYÖKSYESSÄÄN
KIVET ISKIVÄT TOISIINSA
NIIN SUURELLA VOIMALLA,
ETTÄ SIITÄ SYNTYI
SALAMOINTIA.**

Kaikki on aloitettava ihan alusta

Malawi

- Pääkaupunki: Lilongwe
- Pinta-ala: 118 480 km²
- Väkiluku: 16 777 547
- Väestötiheys: 88 / km²

Fakta:

Marawin bantuvallio hallitsi nykyisen Malawin aluetta ja ympäristöä 1400-luvun lopulta lähtien aina 1800-luvulle asti. David Livingstone "löysi" Malawin vuonna 1859, ja maa oli Britannian protektoraatti 1891-1953 nimellä Njassamaa. Ennen itsenäistymistään 1964 Malawi oli osa Rhodesian ja Njassamaan liittovaltiota. Hastings Banda nousi maan presidentiksi vuonna 1971. Virka oli elinikäinen. Malawi siirtyi yksipuoluejärjestelmästä monipuoluejärjestelmään vuonna 1994. Malawin nykyinen presidentti on Peter Mutharika.

Malawi on yksi Suomen Punaisen Ristin pitkäkestoisien kehitysohjelmien kohdemaista. Malawissa toteutetaan integroituja kehitysohjelmia, jotka sitovat joustavasti yhteen useampia ohjelma-alueita katastrofi- ja valmiuteen liittyvistä piirteistä yhteisöterveyteen ja ruokaturvaan. Olennaista on työ yhteisötasolla, yhteisöjen ehdoilla yhdessä Malawin Punaisen Ristin kanssa.

1.4.

Myrsky on pyyhkäissyt yli. Kartalla kiemurtaa sen matkaa kuvastava viiva; mereltä maalle, maalta merelle, takaisin maalle. Reilun kymmenen päivän aikana Idaiksi nimetty sykloni on ehtinyt kolmen valtion alueella hukuttaa sateisiin ja tuulenpyörteisiinsä ihmisiä koteineen. Aivan kirjaimellisesti. Tuhansia. Lentokoneen perämies on nähnyt repussani Punaisen Ristin logon ja kysyy, minne olen matkalla. En ole ihan varma, tahtoisin sanoa.

3.4.

Eteläisessä Malawissa vuorten rinteet ovat vehreitä. Felix osoittaa ratin yli laaksoon ja kertoo, kuinka kaikki siellä oli veden alla. Tulvasta on jo pari viikkoa, mutta silti vettä riittää vielä pieniksi lammi-koiksi. Lapset pyydystävät niistä aikuisen silmälle näkymättömiä kaloja.

Syvemmällä syrjäseudulla tie on pelkkää kuoppaa. Perille se vie silti. Yli 9 000 kotinsa tulville menettänyttä on kerääntynyt erään vanhan kyläkoulun pihamaalle ja perustanut sinne väliaikaiset asumuksensa; parin neliön heppoiset maissimajat vierivieressä, lahjoituksina saadut ämpärit ovat uuden elämän ensimmäiset huonekalut. Tulevaisuudesta ei moni tiedä muuta kuin sen, että paluuta ei ole. Kaikki on aloitettava alusta, jossakin korkeammalla, vesien ja virtojen ulottumattomissa.

4.4.

Evakuointileirejä on valtavasti siellä täällä teiden varsilla, koulujen pihilla, vedeltä säästyneiden kylien liepeillä. Kaikkina nämä kymmenet tuhannet kodittomat. Vanhukset, joilla ei ole petiä. Lapset, joilla ei ole ruokaa. Miten käsittämätön määrä ihmisiä odottaa seuraavanakin yönä

unta mustaa, jätesäkkimuovista tehtyä kattoaan tuijottaen?

Mwalijan kylän leirissä 82-vuotias nainen kertoo, että yhtäkkiä vettä vain oli kaikkialla. Se liikkui nopeasti, vei menessään minkä irti sai. Häneltä vesi vei kaiken. Päällä olevat vaatteetkin on joku antanut hänelle lainaan. "Toivon, että joku päivä minulla olisi taas koti. Se on ainoa mikä voi tuoda rauhan mieleeni."

Nuorempi nainen kertoo, että tulvavesi oli jo hänen harteidensa korkeudella, kun hän sai kiivettyä puuhun turvaan. Viimeisillään raskaana hän pelkäsi kahden hengen puolesta; jos oma menisi, menisi syntymättömänkin. Mutta sitten pimeyden keskeltä joku tuli veneellä ja pelasti. Lapsi syntyi leirissä kaksi päivää myöhemmin.

7.4.

Zimbabwe. Päivä on ehtinyt jo painua tähtien tieltä, kun Chipingen kaupungista löytyy majapaikka. Myrsky on tuhonnut tällä alueella kodit noin 2 000 ihmiseltä. Myös kaupungin vesiputket ovat kärsineet, minkä takia majatalonkin vesi lämmitetään tulella ja kannetaan sitten huoneen oven taakse ämpäriä. Vesi tuoksu savulta.

8.4.

Maasto muuttuu entistä kukkulaisemmaksi lähestyessämme Chimaniania. Vuorten rinteet ovat outoja punaisen-oransseja raitoja täynnä. Ne ovat jälkiä maanvyörymistä ja niitä on kaikkialla. Osa teistä, joita ajamme, on ollut vasta muutaman päivän kulkukelpoisia. Sortuneita tieosuuksia kiertäessä on ajettava hiljaa. Rotko vieressä ammottaa suurena ja surullisena. Tuosta on huuhtoutunut alas linja-auto matkustajineen, tässä

koululapset ovat kantaneet kuolleita ystäviään, tässä, tuossa, kaikkialla, kuka tietää. Kuolleiden määrästä alueella on vain arvioita. 500, sanoi joku aamulla. Monien ruumiit ovat hautautuneet syvälle vyörymien alle tai huuhtoutuneet kauas, jopa kymmenen kilometrin päähän.

Ngangun kylä on lohduon näky. Talojen takana kohoava vuoren rinne oli ensin vettynyt runsaiden sateiden seurauksena, ja syklonin pauhatessa jyrissyt useana kivivirtana kylän halki. Silloin oli jo ilta, pimeä, moni oli nukkumassa. Alas syöksyessään kivet iskivät toisiinsa niin suurella voimalla, että siitä syntyi salamointia, jonka valossa saattoi nähdä naapurinsa tai perheenjäsenensä viimeisen kerran.

Kivirrat ovat haudanneet ja tuhonneet kaiken tielleen osuneen. Tukevat tiilitalot ovat kadonneet kuin niitä ei ikinä olisi ollutkaan. Näky on niin käsittämätön, ettei sitä edes sen keskellä seistessään ymmärrä. Elämä on kadonnut.

9.4.

Ngangussa asuva Punaisen Ristin vapaaehtoinen, Tendai, on luvannut puhua siitä mitä tapahtui ja olla samalla ääni heillekin, jotka ovat liian traumatisoituneita haastateltaviksi.

Aurinko on vasta nousemassa, kun pysähdymme yhden kivirran reunalle. Maassa on mutaisia lasten koulukirjoja ja piirustuksia. Kenkä. Sateenvarjo. Nuottikirjassa blues G-duurissa.

Tendailla on päällään puku. Kiinnitän mikin kaulukseensa ja sitten hän aloittaa. Puhuu tunnin lähes keskeytyksettä. Kertoo, kuinka hän ja pari muuta kylän vapaaehtoista organisoivat pelastustoimet vain yksi ensiapulaukku turvanaan. Neljä päivää kului, ennen kuin mikään ulkopuolinen apu pääsi paikalle.

Tendai ei saa mielestään ihmisiä, jotka olivat vielä hengissä, mutta joita he eivät saaneet kaivettua kivien alta. Sitten on se lapsi, jota äiti tuli hakemaan ruumishuoneelta. Oli jäljellä vain pää ja käsi.

10.4.

Lentokone tekee laskuaan Beiraan, Mosambikiin. Vינוון vääntyneet rakennukset ja aukot kattojen tilalla näkee lintuperspektiivistä selkeästi. 195 kilometrin tuntivauhdilla puhaltanut tuuli on retuuttanut kaupungin kurjan näköiseksi.

Avustusoperaatioiden koordinoinnille on varattu lentokentän toisesta päädyistä suuri hallimainen tila. Punaisen Ristin lisäksi sitä käyttää toimistonaan lukematon määrä muita humanitaarisia organisaatioita. Yhdessä nurkassa on pääskysten pesä.

Suomen Punaisen Ristin logistinen, IT, vesi ja sanitaatio monitaituri Maria Friman Punaisen Ristin kenttäsairaалassa Mosambikissa.

Majoitus on patjapaikka hotellin käytävällä. Vieressä nukkuu kollegoita ympäri maailman.

12.4.

Lähelle on tänään pitkä matka. Nhama-tanda ei ole Beirasta kuin reilun sadan kilometrin päässä, mutta myrskyn vaurioittamalla tiellä matkaan kuluu kolmisen tuntia.

Iltapäivä kenttäsairaалassa sattuu olemaan hiljainen ja ehdimme vaihtaa kuulumisia. Teknikko Janne kertoo muutama kuukausi sitten tapaturmaisesti menehtyneestä kollegastaan Samista, jonka kanssa hän ehti tehdä hommia monella työkomennuksella. Janne vannottaa, että jos kirjoitan hänestä jotain, on sanottava myös, että hän on tällä keikalla kunnioitamassa Samin muistoa. Että Sam on täällä mukana.

Muut kertovat, kuinka Janne on aamulla juoksuttanut generaattorin kottikärryjen kyydissä leikkaussalin luo, jotta vastasyntyneen lapsen elvyttämiseen tarvittavat laitteet saatiin toimimaan. Mietin Jannen sanoja, kostuneita silmiänsä, Samia. Yhdessä taisivat pelastaa lapsen hengen.

Ja sitten on taas kiire. Nuori viimeisillään raskaana oleva nainen on tajuton ja kouristaa voimakkaasti. Hätäsektio on saatava ripeästi käyntiin. Leikkaussalissa on kymmenen avustustyöntekijää naista ja lasta pelastamassa.

Äiti ja lapsi tuskin tulevat koskaan tietämään, mikä määrä apua ja välittämistä heidän ympärillään on ollut.

Otsalampun valossa, kätilö Rosmariinin käsissä, eloton vastasyntynyt elpyy. On syntymäpäivä.

13.4.

Yö delegaattien majapaikassa on ollut skorpioneista ja käärmeistä vapaa, mutta sammakkoinen. Nekin ovat täällä myrkyllisiä ja yksi syy lisää, miksi pitää olla tarkkana mihin jalkansa asettaa, käteensä tunkee tai missä tavaroitaan säilyttää.

Seija esittelee kenttäsairaalan kolera-klinikan alueen, kertoo, miten koleraan sairastuneet hoidetaan ja kuinka tilat pidetään puhtaina ja turvallisina. Kloorin haju on vieras omissa käsissä.

Teknikot vetävät metrikaupalla sähköjohtoa sairaalan alueelle ja yrittävät saada rakennettua röntgenlaitteelle sopivaa tilaa. Lapsia autetaan taas maailmaan. Iso varas-totelta nousee pystyyn monen vahvan käden voimin. Joku antaa radiohaastattelua kontissa. Eväsleivät jaetaan tasan. Tuntuu, että on lupa uskoa ihmisiin ja ihmeisiin.

15.4.

Kotiin on kolmenkymmenen tunnin matka. Se, että on mihin palata, on etuoikeus. ■

Kätilö Rosmariini Tolonen, yhdessä kanadalaisen kollegansa Patrick Raymondin kanssa elvyttämässä vastasyntyntä lapsukaista Punaisen Ristin kenttäsairaалassa Nhama-tandassa Mosambikissa.

Teknikko Janne Mäkisalo, punaisessa liivissä, rakentamassa pysyvämpää sähköjärjestelmää paikalliseen terveyskeskukseen jonka tiloissa Punainen Ristikin väliaikaisesti toimii.

**JANNE ON AAMULLA JUOKSUTTANUT
GENERAATTORIN KOTTIKÄRRYJEN
KYDDISSÄ LEIKKAUSSALIN LUO,
JOTTA VASTASYNTYNEEN LAPSEN
ELVYTTÄMISEEN TARVITTAVAT
LAITTEET SAATIIN TOIMIMAAN.**

Raskaana ollut Mary Amos pakeni tulvaa joka hukutti hänen kylänsä Mwalijan, Malawissa 8.3.2019. Traaginen koettelu loppui kuitenkin hyvin, kun miehet auttoivat hänet puusta johon oli paennut, veivät leirille jossa hän synnytti vauvansa, Chisomo Amosin.

Punainen Risti tehnyt jo 150 vuoden ajan sitä mitä ilmastonmuutos nyt ihmiskunnalta edellyttää

Ilmaston lämpeneminen seurauksineen toteutuu tulevina vuosikymmeninä jossakin mittakaavassa. Nykytiedon valossa muutos ei ole kevyin tavoiteltu, luokkaa 1,5 astetta teollisen ajan keskiarvoon verrattuna. Uskottava tavoitetaso on hiljaa nousut kahteen asteeseen, mutta senkin saavuttaminen vaikuttaa tämänhetkisten toimenpiteiden perusteella arvioituna epätodennäköiseltä.

Oheisen grafiikan musta viiva edustaa jo toteutuneiden hiilidioksidipäästöjen kehityskäyrää. Sininen viiva kertoo, miten päätyisimme noin puolentoista asteen keskimääräiseen lämpenemiseen, oletuksella, että päästöt saadaan jyrkälle laskevalle uralle jo vuonna 2020. Punainen viiva kertoo, minne vuosisatamme loppuun mennessä päädytään, mikäli hillintätoimien osalta ei mitään juurikaan saada aikaiseksi. Lopputuloksena on katastrofaaliseksi arvioitu 3-5 asteen lämpeneminen.

Punaisen Ristin työ on sen aloittamisesta lähtien jo yli 150 vuoden ajan

keskittynyt siihen mitä vuorostaan ilmastonmuutos nyt ihmiskunnalta edellyttää: kykyä valmistautua ja sopeutua todennäköisiin toteutuviin riskeihin, vahvistaa uhanalaisten ihmisryhmien kykyä selviytyä, ja valmiutta sekä resursseja vastata toteutuviin riskeihin tehokkaasti.

Maailmalla koetaan jo ilmastonmuutuksen seurausten ensitahteja. Tämän julkaisun jutut Mosambikin sykloneista todentavat tilanteen. Tammikuussa Ahvenanmaan yli kyntäneen Aapeli-myrskyn tuulennopeus jäi vain puolen sekuntimetrin päähän hirmumyrskyn rajasta. Se, ja sähköverkon kaivaminen tuulensuojaan

kertovat tarkkaavaiselle, että me saamme Suomessa oman osamme kehityksestä. Lämpötila nousee täällä pohjoisessa kaksinkertaisesti globaaliin keskiarvoon verrattuna. Lämmön noususta seuraa paljon asioita, eivätkä ne ole pääosin mukavia. Heijasteet maailmalla tapahtuvasta ulottuvat nekin meille, ehkä yllättävän nopeasti.

Ilmastonmuutoksen seuraukset ja seurausten aiheuttamat heijasteet lisäävät humanitaarista hätää maailmassa. Pahimmillaan moninkertaisesti. Punaisen Ristin työmaana on selvittää lisääntyvien tarpeiden ja eri syistä mahdollisesti kaventuviin resurssien luomasta yhtälöstä. On ihmiskunnan etu, että kaikki yhdessä teemme mahdollisimman paljon estääksemme pahinta tapahtumasta.

Maapallon lämpötilan nousu lisää äärimmäisiä sääilmiöitä ja luonnonkatastrofeja. Niistä kärsivät eniten maailman köyhimmät ja heikoimmassa asemassa olevat ihmiset, jotka vaikuttavat ilmastonmuutoksen syntymiseen kaikkein vähiten.

Punainen Risti asettaa heikoimmasa asemassa olevat ihmiset etusijalle ilmastonmuutoksen liittyvässä työssä. Punaisen Ristin tunnuslause ilmastonmuutostyössä on ”ketään ei jätetä”.

Autamme ihmisiä ja yhteisöjä varautumaan ilmastonmuutoksen pitkäkestoisiin vaikutuksiin sekä äkillisiin luonnonkatastrofeihin ja selviytymään niistä mahdollisimman hyvin.

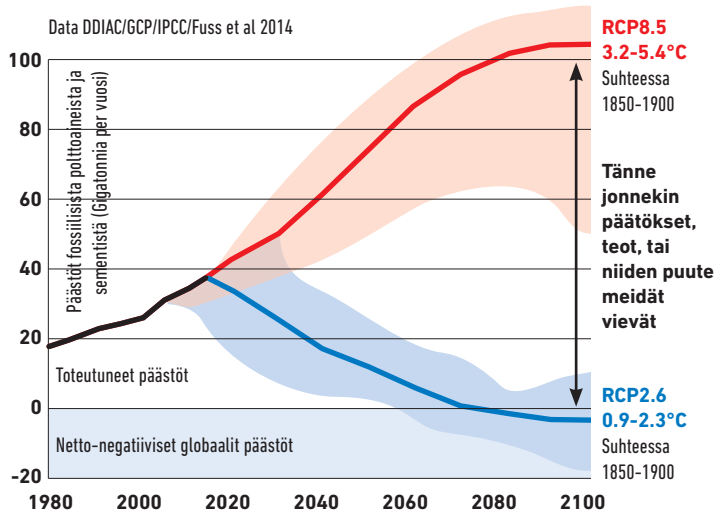
ILMASTONMUUTOS VAIKUTTAA IHMISTEN ELÄMÄÄN MONIN ERI TAVOIN

Kuivuus tekee maanviljelystä ja karjan kasvattamisesta hankalaa. Ihmiset näkevät nälkää, koska perheiden on mahdotonta ruokkia itsensä omin

Ilmastonmuutoksen tärkeät elementit jakautuvat kolmeen osaan. Kyky hillitä ilmastonmuutoksen aiheuttajia on kaiken perusta (A). Siitä puhutaan eniten, ja toimiin aiheuttajien kuriin saamiseksi on osoitettu myös eniten rahaa ja muita resursseja.

Lienee selvää, ettei ilmaston muuttumista kyetä enää estämään. Se tarkoittaa, että muuttuva ilmasto tuottaa erilaisia suoria seurauksia (B). Myrskyjen, tulvien, kuumuuden ja kuivuuden tapaisiin ja muihin seurauksiin tulee varautua ja sopeutua siinä määrin kuin se on mahdollista. Varautumiseen ja sopeutumiseen tulisi panostaa yhtä lujasti kuin muutoksen torjuntaan.

Suorat seuraukset tuottavat heijasteita (C): konflikteja, kriisejä, kansainvaellusten mittasuhteita tavoittelevia muutto- liikkeitä, haurastuvia ja hajoavia valtioita. Vakavimmat ensiksi koettavat ilmastonmuuttumisesta aiheutuvat ongelmat saattavatkin tulla heijasteista. Heikommatkin ilmastonmuutoksen seuraukset saattavat, vuorovaikutuksessa muiden kielteisten kehityskulkujen kanssa, toimia kuin kemialliset yhdisteet. Tasapainon parilla heiluva sosio-kemiallinen yhdiste saattaa räjähtää, kun sinne pudotetaan reaktion aiheuttava pieni tippa ilmastonmuutosta.

ILMASTON- MUUTOKSEN HILLINNÄN ELEMENTTEJÄ

A

Kasvihuonekaasu-
päästöjen minimointi

Kiertotalous

Hiilineutraali energia

Hiilineutraali liikkuminen

Toivotut teknologian
läpimurrot

ILMASTON- MUUTOKSEN SEURAUKSET

B

Myrskytuhot

Ääriämpötilat

Meren pinnan nousu

Kuivuus

Syöksysateet

Ruoantuotannon häiriöt

Resurssivajeet

Luonnon parametrien häiriöt

ILMASTON- MUUTOKSEN SEURAUSTEN HEIJASTEET

C

Vesikriisi

Ravintokriisi

Terveyskriisi

Valtioiden haurastuminen
tai hajoaminen

Kansainvälisen
monenkeskisen
järjestelmän kriisi

Kansainvaellukset

Resurssikonfliktit

Muut konfliktit

voimin. Tilanne on juuri nyt tällainen esim. monissa eteläisen Afrikan maissa.

Vuorten lumipeitteiden hupeneminen tarkoittaa niistä riippuvaisilla alueilla vähemmän vettä kasteluun ja juomavedeksi. Näin on käynyt mm. Tadžikistanissa.

Trooppiset hirmumyrskyt tuhoavat rakennuksia ja infrastruktuuria yhä kovemmalla voimalla. Voimistuneet rankkasateet aiheuttavat yhä pahempia tulvia ja maanvyöryjä sekä tarvelevät viljelys-alueita. Saastuneiden tulvavesien myötä tartuntataudit leviävät nopeasti.

Monet joutuvat jättämään kotinsa pysyvästi ilmaston muuttumisen tai ympäristökatastrofien vuoksi. Ihmisten ja yhteisöjen välille voi kehittyä konflikteja, kun vähäisistä luonnonvaroista joudutaan kilpailemaan.

MITÄ PUNAINEN RISTI TEKEE?

Toimimme siellä, missä ihmiset konkreettisesti kokevat ilmastonmuutoksen vaikutukset. Autamme paikallisia yhteisöjä kehittämään katastrofivalmiuttaan ja vähentämään äärimmäisten sääilmiöiden aiheuttamia tuhoja, ehkäisemään ilmastonmuutoksen vaikutuksia varoitusjärjestelmien avulla, kehittämään ja monipuolistamaan ravinnontuotantoaan, hallitsemaan terveysriskejä ja parantamaan puhtaan veden saantia.

Suurissa katastrofitilanteissa lähetämme nopeasti paikan päälle avustustarvikkeita ja avustustyöntekijöitä.

MITÄ SUOMEN PUNAINEN RISTI TEKEE?

SPR auttaa ihmisiä ja yhteisöjä varautumaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, kuten monsuunikauden tulviin Etelä-Aasiassa, pyörremyrskyihin Kaakkois-Aasiassa sekä rankkasateisiin ja kuivuuteen eteläisessä Afrikassa.

Huomioimme ilmastonmuutoksen vaikutukset kaikessa kansainvälisessä avustustyössämme. Vastaamme jo toteutuviin tai ennustettavissa oleviin ilmatoriskeihin, jotka voivat olla joko äkillisiä tai hitaasti kehittyviä.

Suomen Punainen Risti ei vain reagoi toteutuviin riskeihin, vaan auttaa paikallisia yhteisöjä sopeutumaan, ennustamaan, ehkäisemään ja vähentämään ilmastonmuutoksen negatiivisia vaikutuksia.

Katastrofivalmiustyöllä pyrimme estämään ilmastonmuutoksen suoriin seurauksiin ja niiden heijasteisiin liittyviä riskejä toteutumasta, ja hillitsemään toteutuvien riskien vaikutusta. Katastrofiavulla taas vastaamme ilmastonmuutoksesta tai sen heijasteista aiheutuviin luonnon-, ja muihin onnettomuuksiin.

Olemme mukana kehittämässä uusia tapoja varautua. Ennustepohjainen rahoituskonfiguraatio (Forecast-based Financing,

FbF) on uudennainen työkalu varhaisen varoituksen ja ennakoivan toiminnan kehittämiseksi.

Herätelämme keskustelua viestimällä ilmastonmuutoksen ja kehityspolitiikan suhteesta.

PUNAINEN RISTIN MAAILMAN- LAAJUINEN LIIKE YHDISTÄÄ ASIOITA

Maailman suurimpana humanitaarisena organisaationa Punainen Risti sovittaa osaltaan yhteen humanitaarisen, kehityspoliittisen ja ilmastonmuutoksen agendan. Olemme pysyvästi läsnä kaikkialla maailmassa ja ja yhdistämme globaalin, kansallisen ja paikallisen kyvykkyyden.

Punainen Risti toimii yhteisöjen sisältä käsin, siis siellä, missä ihmiset konkreettisesti kokevat ilmastonmuutoksen vaikutukset. Ohjaamme ilmastonmuutostyöhön liittyvää päätöksentekoa, toimintaa ja rahoitusta paikallisille yhteisöille, jotta ne voivat itse hallita riskejään. Korostamme paikallistoimijoiden roolia vaikuttamistyössämme.

ESIMERKKEJÄ SUOMEN PUNAINEN RISTIN ILMASTONMUUTOKSEEN LIITTYVÄSTÄ TYÖSTÄ

- Punaisen Ristin ilmastokeskuksen mukaan ilmastonmuutos todennäköisesti lisäsi Idai- ja Kenneth-myrskyjen tuhovoimaa Mosambikissa ja naapurimaissa keväällä 2019. Alueen merenpinta on jo noussut ilmastonmuutoksen takia, ja myrskyjen keskiöön päätnyt rantaviiva on riskialtis. Suomen Punainen Risti on yksi avainajuttajista alueella.
- Autamme Filippiinien Punaista Ristiä kehittämään katastrofivalmiutta ja vähentämään äärimmäisten sääilmiöiden aiheuttamia tuhoja. Tavoitteena on tehdä katastrofiriskien hallinnasta tehokkaampaa ja paikannetumpaa ennakoivan rahoituksen (FbF) avulla. Suomen Punainen Risti on tehnyt yhteisöperustaista katastrofivalmiustyötä Manilan slummeissa ja maaseudulla vuodesta 2013 ja auttanut yhteisöjä toipumaan myrskytuhoista.

SAAMME SUOMESSA OMAN OSAMME KEHITYKSESTÄ. LÄMPÖTILA NOUSEE TÄÄLLÄ POHJOISESSA KAKSINKERTAISESTI GLOBAALIIN KESKIARVOON VERRATTUNA. LÄMMÖN NOUSUSTA SEURAA PALJON ASIOITA, EIVÄTKÄ NE OLE PÄÄOSIN MUKAVIA.

- **Eteläisen Afrikan kuivuus:** Kuivuusjaksoja tulee ilmastonmuutoksen vuoksi entistä useammin. Vuosittainen saderytmi on häiriintynyt, mikä altistaa varsinkin lapsia aliravitsemukselle. Suomen Punainen Risti auttaa ihmisiä selviämään kuivuuden keskellä mm. Zimbabwessa ja Malawissa. Zimbabwessa pilotoidaan ennakoivaa rahoitusmallia, joka keskittyy hiljaisiin katastrofeihin, kuten El Niñon aiheuttamaan kuivuuteen.
- **Konfliktit:** Tutkimus osoittaa jo, että ilmastonmuutos voi vakavoittaa tai toimia osittaisena alkusyyinä konflikteille, siirtolaisuudelle ja pakolaisuudelle. Punaisen Ristin perustyöhön kuuluu näiden ilmiöiden humanitaarisiin seurauksiin ja ihmisten tarpeisiin vastaaminen. Ennakoimme, että tämäntyyppisten tarpeiden määrä kasvaa tulevaisuudessa.
- **Suomen talvimyrskyt:** Kainuussa 2018 tykkylumen aiheuttamien sähkökatkosten aikaan Suomen Punainen Risti auttoi ihmisiä sekä tuki viranomaisia. Vapaaehtoiset vierailivat yli 75-vuotiaiden ihmisten luona ja SPR:n logistiikkakeskuksesta lähetettiin generaattoreita, vesikanistereita, sekä majoitustarvikkeita. Talvimyrskyjen ennustetaan voimistuvan ilmastonmuutoksen johdosta.
- **Helleallot Suomessa:** Ilmastonmuutoksen aiheuttamat lämpimämmät kesät lisäävät haasteita, joiden ratkaisemisessa Suomen Punainen Risti voi auttaa. Helteet lisäävät mahdollisuutta ennenaikaiseen kuolemaan, erityisesti vanhuksilla. Kesän 2018 helteiden laskeettiin jo aiheuttaneen 380 ”ylimääräistä” kuolemaa. SPR:n vapaaehtoiset olivat liikkeellä kotihoidon tukena samaan tapaan kuin talvimyrskyjen aikaan. Myös Satakunnan metsäpalot työllistivät Punaista Ristiä vuonna 2018 vaikka avuntarve ei ollut yhtä suuri kuin Ruotsissa missä yli 600 vapaaehtoista avusti sammutushenkilöstöä. ■

Teksti: Maria Santto ja
Saara Mansikkamäki
Kuvat: Saara Mansikkamäki

Kotona Dadaa- bissa

Elokuussa 2018 Suomen Punaisen Ristin kenttäviestintäyksikkö lähti kuvaamaan 360° videoprojektia Dadaabin pakolaisleirille. Video tehtiin yhteistyössä Ulkoasianministeriön kanssa ja siinä jaettiin vilahduksia yksinhuoltajaäidin ja lasten arjesta näissä haastavissa olosuhteissa.

Kenia

- Pääkaupunki: Nairobi
- Pinta-ala: 580 367 km²
- Väkiluku: 45 010 056
- Väestötiheys: 58,1 / km²

Fakta:

20 miljoonan vuoden takaa esiin kaivettujen fossiilien myötä ihmiskunnan kehoksi nimetty Kenia on Itä-Afrikan suurin talous ja kaupan keskus. Itä-Afrikasta, myös nykyisen Kenian alueesta, tuli brittiläinen protektoraatti tuli niinkin myöhään kuin 1895. Brittien siirtoma Keniasta tuli 1920. Kenia itsenäistyi vuonna 1963. Maa oli aluksi käytännössä, myöhemmin muodollisesti-kin Kenian Afrikan kansallisuusunioni KANU:n hallitsema yksipuoluemaa. Vuodesta 1992 maassa on käyty monipuoluevaaleja. Maan itsenäisyyden ajan ensimmäisen presidentin Jomo Kenyattan poika, Uhuru Kenyatta on Kenian nykyinen presidentti. Keniaa vaivaavat kuivuus- ja tulvajaksot. Maa on kiihtyvästi ilmastonmuutoksen vaikutusten alainen.

Kenian Punainen Risti on yksi suurimmista humanitaarisista toimijoista Keniassa. Suomen Punaisen Ristin yhteistyö Kenian Punaisen Ristin kanssa alkoi 1984. Vuosien saatossa yhteistyötä on tehty eri sektoreilla mukaan lukien humanitaarinen apu ja kahdenvälinen kehitysyhteistyö. Suomen Punaisen Ristin perinteinen pitkäkestoinen kehitysyhteistyö Kenian Punaisen Ristin kanssa on päättymässä ja tulevaisuudessa yhteistyötä tehdään enemmän strategisen kumppanuuden muodossa.

Fatouma (vas) ja Bishara keittiönsä edessä, kotipihallaan Dadaabin pakolaisleirillä Keniassa.

DADAAB, KENIA

Somalia on ollut sisällissodan ja luonnonkatastrofien vuoksi vuosikymmeniä kaaoksessa. Vuonna 1991 Somalian hallitusta vastustavat joukot valtasivat pääkaupunki Mogadishun. Pohjoisen Somalimaa itsenäistyi ja muut osat repesivät pirstaleisiksi klaani- ja heimo-yhteisöiksi. Alueella vuorotelleet sodat, kuivuuskaudet ja nälänhädät ovat vaatineet kymmeniätuhansia kuolonuhreja ja aiheuttaneet niin luonnonkatastrofeja kuin pakolaisaaltoja.

Dadaabin pakolaisleiri perustettiin vuonna 1991 ja alun perin se oli mitoitettu 90 000 ihmiselle. Leiri sijaitsee Keniassa, aivan Somalian rajatuntumassa ja vielä pari vuotta sitten Dadaab oli maailman suurin pakolaisleiri, jolloin asukkaita oli lähes puoli miljoonaa. Leiri jakaantuu neljään alueeseen aavikkomaisessa Garisan maakunnassa: Ifo, pääleiri, Dagaheley, Hagadera ja viimeisimpänä rakennettu Ifo2.

Toukokuussa 2015 Kenian hallitus päätti sulkea leirin vedoten turvallisuusriskeihin. Sulkemispäätös herätti laajaa kansainvälistä kritiikkiä. Kenian korkein oikeus linjasi elokuussa 2016

että diskriminoivan luonteensa vuoksi hallituksen päätös oli laitton ja näin ollen sulkemisprosessi pysähtyi. Vuoteen 2016 mennessä tuhansia ihmisiä oli kuitenkin jo ehtinyt palata Somaliaan, osa heistä pakotettuina, osa vapaaehtoisesti.

Tänä päivänä, lähes neljä vuotta sulkemispäätöksen jälkeen, leiri on edelleen pystyssä. Leirillä asuu pääosin sisällissotaa paenneita somalialaisia, joiden on käytännössä mahdotonta palata turvallisesti sodan yhä repimään kotimaahansa. Nykyisillä reilulla 235 000 asukkaallaan Dadaabin leiri olisi Suomen kolmanneksi suurin kaupunki, suurempi kuin Tampere.

Vuonna 2011 YK:n pakolaisjärjestö UNHCR pyysi Kenian Punaista Ristiä kumppaniksi leirille. Kenian Punainen Risti on toiminut pääasiallisesti Ifo2 leirillä, joka avattiin kuivuutta pakeneville pakolaisille vuonna 2011. Ifo2-leirillä on ollut huonosta hygieniasta johtuvia tautiepidemioita, kuten koleraa, tuberkuloosia ja hepatiittia. Käymälöitä on ollut liian vähän ja se on edistänyt tautien leviämistä.

Käymälöiden puute on johtanut myös muihin ongelmiin, kuten naisiin kohdis-

tuvaan väkivaltaan ja yöllä tapahtuviin raiskauksiin. Vesi- ja sanitaatio- sekä turvallisuusongelmista johtuen Punainen Risti on rakentanut leirille lisää käymälöitä ja lisännyt hygieniaevontaa. Suomen Punainen Risti on tukenut Kenian Punaisen Ristin vesi- ja sanitaatio-ohjelmaa.

Äiti Abdia kotipihallaan. Sodassa haavoittunut, sinnikkäs äiti myy osan ruokaavustuksesta eteenpäin, jotta voi ruokkia lapsiaan muullakin kuin pelkällä riisillä.

REILULLA 235 000 ASUKKAALLAAN DADAABIN PAKOLAISLEIRI OLISI SUOMEN KOLMANNEKSI SUURIN KAUPUNKI, SUUREMPI KUIN TAMPERE.

BISHARA JA FATOUMA, DADAAB

Bishara (vas) ja Fatouma jakavat kotitehtävät joka päivä. Toinen keittää aamulla teetä ja toinen siivoaa koulun jälkeen. Aina ei ole varaa kuin yhden ruokailuun päivässä.

Paahde saa hikipisarat norumaan. Seitsenvuotias Bishara pyyhkii hui-vinhelmallaan kasvojaan. Kuumuutta ei pääse karkuun edes varjoon, ei edes siihen parin neliön pieneen huoneeseen, jonka sängyllä hän istuu mittailemassa maailmansa rajoja. Lattia on hiekkaa. Sitä samaa, jota majan ulkopuolella on silmäkantamattomiin. Sitä samaa, joka on niin ravintoköyhää, että siinä kasvavat vain piikkipensaat. Jotenkin hän on kuitenkin itse selvinnyt täällä koko pienen ikänsä. Jotenkin, vaikka vettä saa kaivosta vain kaksi kertaa päivässä, ja vaikka Abdia-äiti joutuu myymään kolmanneksen jo valmiiksi liian vähäisestä riisimäärästä, jotta olisi varaa vaikkapa sokeriin. Lapset kuulemma tarvitsevat sitä kasvaakseen, hän on sanonut

Valo tulee raitoina seinän läpi. Seinä on risuista tehty. Nurkassa on yksi pieni matkalaukku. Se on vaatekaappi. Sininen moskiittoverkko on työnnetty sivuun sängyn päältä. Öisin he nukkuvat sen alla kaikki kolme, hän, sisko ja äiti, samalla kapealla sängyllä. Äidin mukaan se on ongelma, tilaa pitäisi olla enemmän. Mutta äidin syli on täällä turvallisin paikka, ja

Bishara on vielä pieni. Hän mahtuu sykerölle, suojaan.

Bisharaa harmittaa, miten rumasti leirin ihmiset täällä äidistä ajattelevat, ja miten he siksi koko perhettä kohtelevat. Miten se voi tehdä kenestäkään vähempiarvoista, että on menettänyt jalkansa pommi-iskussa? Tai miehensä? Tai kaksi lastaan? Ilman siskoa, Fatoumaa, äiti ei koskaan olisi ehkä jaksanut edes tänne. Sisko oli äidin vatsassa, kun pommi räjähti. Äiti ei tiennyt sitä. Hän oli valmis luopumaan kaikesta, elämästäänkin. Siksi kai, että kaikki oli tavallaan jo mennyt. Mutta kun hän kuuli siskosta, hän sai toivoa jatkaa. Bisharakin saa Fatoumasta toivoa. Fatouma on viisi vuotta vanhempi. Fatouma osaa auttaa koulu-tehtävissä. Fatouma on kiltti ja vahva. Ja Fatouman kanssa voi leikkiä. Se on tärkeää, sillä muita kavereita ei ole. Muut lapset kiusaavat heitä molempia äidin jalan takia. Mutta Fatouman kanssa he pitävät yhtä. Joskus he käyvät keräämässä leiristä tyhjiä muovipulloja ja leikkivät niillä perhettä omalla pihalla

Piha on pieni. Samanlainen kuin kaikilla muillakin. Sitä kiertää risuista tehty

aita. Se ei pidä mitään loitolla, mutta rajaa kodin. Koti on piha ja se mitä sen sisällä on. Kupolin muotoinen risukatos on keittiö. Se on reikäinen ja jos sataa, sataa sisälle. Silloin äidin on ikävä kokata. Vessa on rakennettu pellistä. Siinäkään ei ole kattoa. Sitten on katos, jossa voi olla päivällä. Makuusoppi on keittiöstä katsottuna pihan toisella reunalla. Sen saa lukkoon, ettei kukaan vie matkalaukkua. Kukaan ei osaa sanoa, kauanko täällä pitää olla. Pääseekö täältä pois? Mitä muualla edes on? Bishara miettii lapsia toisaalla, muissa maissa. Hän pohtii, olisiko hänellä jotain juteltavaa heidän kanssaan. Ei hän tiedä. Oikeastaan hän haluaisi vain kutsua heidät tänne leiriin. Hän haluaisi näyttää, millaista elämä on. ■

FATOUMA ON KILTTI JA VAHVA. JA FATOUMAN KANSSA VOI LEIKKIÄ. SE ON TÄRKEÄÄ, SILLÄ MUITA KAVEREITA EI OLE.

Mies päiväunilla kontin alla, joka tuhoutui tsunamin iskettyä Donggalan rantaan 28. syyskuuta Palussa, Sulawesissä.

Teksti: Benjamin Suomela ja Pekka Reinikainen
Kuvat: Benjamin Suomela

Indonesia

- Pääkaupunki: Jakarta
- Pinta-ala: 1 904 569 km²
- Väkiluku: 264 276 240
- Väestötiheys: 134 / km²

Fakta:

Hollantilaiset valloittivat osia nykyisestä Indonesiasta jo aikaisin 1600-luvulla. Hollannin siirtomaana Indonesia oli aina toiseen maailmansotaan asti, jolloin Japani miehitti maan. Indonesia julistautui itsenäiseksi Japanin antauduttua vuonna 1945. Aseellisen kapinoinnin, ajoittaisten neuvotteluiden sekä YK:n välitystoiminnan jälkeen Hollanti myösi maalle itsenäisyyden vuonna 1949. Entisen Portugalin siirtomaan Itä-Timorin vuonna 1975 miehittänyt Indonesia myöntyi maan itsenäistymisen vuonna 2002. Seuraten useita vuosikymmeniä kestäneitä autoritaarisia hallintoja Indonesia on tänään maailman kolmanneksi väkirikkain demokratia, suurin muslimienemmistöinen valtio, sekä maailman suurin saarivaltio.

Indonesian Punainen Risti on perustettu heti Indonesian itsenäistyttyä vuonna 1945 toimittuaan jo kauan ennen sitä siirtomaavallan alaisuudessa. Yhdistyksen toiminta keskittyy katastrofivalmiuteen ja avustustyöhön luonnononnettomuksissa, mutta se ylläpitää valmiutta toimia myös konfliktitilanteissa. Lisäksi Indonesian Punainen Risti tekee yhteisötason terveystyötä sekä parantaa hygieniää ja puhtaan veden saantia. Yhdistys ylläpitää myös maanlaajuisia veripalvelua. Indonesia on yksi maailman katastrofialt- teimmista maista, ja Palang Merah Indonesia siksikin yksi maailman tehokkaimmista katastrofivalmiutta ylläpitävistä Punaisen Ristin kansallisista yhdistyksistä. SPR tuki kansainvälisiä avustusoperaatioita Indonesiassa vuoden 2018 maanjäristyksen ja tsunamin jälkeen, sekä syysyn 2018 Balin ja Sulawesin maanjäristyksiin liittyen.

Sulawesi su

li syliin

Indonesian Sulawesin saaren lähellä syyskuun lopussa 2019 tapahtunut 7,5 magnitudin maanjäristys, ja sitä seuranneet mutavyöry ja Palun kaupunkiin iskenyt tsunami tappoivat arviolta 4 340 ihmistä. 744 rakennusta tuhoutui harvinaisessa nesteytyvän maan ilmiössä. Maanjäristys muutti osan maan pinnasta nesteenomaiseksi aineeksi, joka imaisi puita, taloja, autoja, ja ihmisiä. Suuri osa kuolleista on jäänyt nesteytyneen maan uumeniin.

Kotinsa ja omaisuutensa menettäneet kyläläiset käyvät läpi ihmisten lahjoittamia vaatteita Donggalan kylässä.

Indonesian Punainen Risti järjesti henkistä tukea maanjäristyksen ja tsunamin uhreille Tondon kylässä, Palun kaupungissa.

Maanjäristys ja tsunami aiheutti maan nesteytyksen Palun kaupungissa. Nesteytynyt maa hautasi kaiken mikä eteen sattui.

Baltprep: 200 000 Itämeren alueen vapaaehtoista valmiina, jos tarvitaan

Itämeren alueella on tarve yhteisen valmiuden ja suuronnettomuuksiin varautumisen kohentamiseen. Taustalla on huoli Itämeren meri- ja ilmaliikenteen sekä teollisten riskien kasvusta. Potentiaaliin suuronnettomuuksiin vastaaminen edellyttää alueellisten voimavarojen käyttöä, sekä kansainvälistä yhteistyötä.

Itämereltä löytyy eräitä maailman vilkkaimpia merireittejä. Ennusteiden mukaan liikenne voi kaksinkertaistua seuraavan 20 vuoden aikana. Vaativat talviolosuhteet lisäävät osaltaan onnettomusriskiä.

Suomen tuoreimman kansallisen riskiarvion merellisten onnettomuuksien pahimmassa skenaariossa on osallisina kaksi alusta, joista ainakin toinen on suuri matkustaja-alus. Toinen voi olla vaarallisia aineita kuljettava alus, tai toinen suuri matkustaja-alus, jolloin evakuoitavien kokonaisuus voi nousta jopa 6 000 henkilöön.

Parempaa valmiutta Itämeren alueella tarvitaan myös esimerkiksi sääriskeihin varautumiseen ja kykyyn vastata pakolais-tilanteisiin ja muihin poliittisesta toiminnasta johtuviin uhkakuviin.

Merellinen suuronnettomuus edellyttäisi pelastustoimia sekä merellä että maalla, ja useiden toimijoiden yhteispeliä. Viranomaiset harjoittelevat kansainvälistä yhteistoimintaa; viimeksi huhtikuussa 2019 järjestettiin kuuden valtion Polaris 2019 -meripelastusharjoitus. Suomen Punainen Risti osallistui harjoitukseen pystyttämällä evakuointikeskuksen merivartiostasemalle Kustaviin. Keskuksessa

pidettiin huolta pelastettujen perustarpeista: tarjottiin heille suojaa, ruokaa, tarvittaessa vaatetusta, sekä huolehdittiin heidän turvallisuudesta olostaan myös psyykkisesti. Punaisen Ristin avulla otettiin myös yhteys pelastettujen omaisiin.

ITÄMERELLÄ VARAUDUTAAN SUURONNETTOMUUKSIIN

Itämeren alueella on lisätty Punaisen Ristin liikkeen kansainvälistä yhteistyötä. Tammikuussa 2019 alkoi Itämeren alueen varautumista ja valmiutta kehittävä hanke, Enhancing regional preparedness and response capacity for major accidents in the Baltic Sea region - BALTPREP

Samaan aikaan käynnissä on myös arktisen alueen valmiuden ja varautumisen kehitysprojekti sekä Itämeren alueen öljyntorjuntavalmiutta kehittävä hanke, OIL SPILL: Enhancing oil spill response capability in the Baltic Sea region.

Itämeren alueella käynnissä olevia hankkeita yhdistää kansainvälisen avunannon merkityksen tunnistaminen sekä avun antamisen ja vastaanottamisen toimintatapojen harjoittelu. BALTPREP-hankkeen aikana koulutetaan kymmeniä alueen Punaisen Ristin vapaaehtoisia ja henkilökuntaa vastaamaan alueen

mahdollisiin suuronnettomuuksiin, sekä psykososiaalisen tuen antamiseen tilanteissa.

Punaisten Ristien alueellista valmius- ja varautumistyötä kehittäessä tarkastellaan viranomaisten ja vapaaehtoisten välistä yhteistyötä. Lisäksi käydään läpi, mitä asiantuntija- ja materiaalitukea voimme kukin antaa naapureillemme, ja toisaalta saada lähinaapureiltamme suuren onnettomuustilanteen sattuessa Itämeren alueella. Lisäksi Punaisen Ristin toimintavalmiutta parannetaan koulutuksen avulla.

BALTPREP on seitsemän Itämeren alueen Punaisen Ristin kansallisen yhdistyksen yhteinen hanke. Mukana olevat Punaisen Ristin yhdistykset ovat Suomen lisäksi Virosta, Latviasta, Liettuasta, Puolasta, Saksasta ja Tanskasta. Lisäksi Ruotsin ja Venäjän Punaiset Ristit ovat yhteistyössä hankkeen kanssa ja mukana koulutustoiminnassa. Yhteensä Punaisten Ristien vapaaehtoisia on Itämeren alueella kaikki em. kumppanit mukaan lukien jopa 200 000 henkilöä. Punaisten Ristien antaman viranomaisille suunnatun tuen potentiaali alueella on siis merkittävä. ■

Itämeren alueen hankkeet

BALTPREP (2019-2020), viranomaiskumppanit Suomessa ovat sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Vantaan sosiaali- ja kriisikeskus sekä Rajavartiolaivos. Hanketta rahoittaa Euroopan komission humanitaarisen avun ja pelastuspalvelun pääosasto ECHO. Lisätietoja: www.punainenristi.fi/baltprep

OIL SPILL (2019-2021), Turun kauppakorkeakoulun johtama hanke, jossa ovat Suomesta mukana Varsinais-Suomen pelastuslaitos, Suomen Punainen Risti, Suomen ympäristökeskus SYKE ja Neste Oyj. Hanketta rahoittaa ERDF:n Interreg Baltic Sea Region -ohjelma. Lisätietoja: www.punainenristi.fi/oilspill

Red Cross Arctic Disaster Management I ja II (2017-2019) Projektit ovat osa Rajavartiolaivoksen koordinoimaa SARC-hanketta, jota rahoittaa Ulkoministeriön Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön rahasto (IBA). Lisätietoja: www.punainenristi.fi/arktinenhanke

Etelä-Sudan

- Pääkaupunki: Juba
- Pinta-ala: 644 330 km²
- Väkiluku: 11 090 000
- Väestötiheys: 13,5 / km²

Fakta:

Egypti yritti valloittaa eteläisen Sudanin perustamalla Equatorian provinssiä 1870-luvulla. Islamistinen Mahdi-liike otti alueella vallan 1885, mutta kaatui puolestaan brittien edessä 1898. Equatoriasta tuli anglo-egyptiläisen Sudanin eteläisin provinssi.

Sudanin itsenäistyttyä vuonna 1956 etelän kristityille turvattiin täydet poliittiset oikeudet. Sudanin pääkaupungissa Khartoumissa hallitsevat islaminuskoiset arabit eivät kuitenkaan pitäneet lupauksia. Se johti kahteen pitkäaikaiseen konfliktiin vuosina 1955-1972 ja 1983-2005. Noin 2,5 miljoonaa equatoriaalista kuoli. Vuoden 2005 rauhansopimusta seurasi kuusi vuotta kestänyt itseshallinto, ja itsenäistymiseen johtava kansainvälinen neuvottelu vuonna 2011. Maailman nuorin maa ei ole itsenäistyttyään kokenut montaakaan rauhan kuukautta. Sisäinen konflikti on vaatinut runsaasti kuolonuhreja ja maasta on lähtenyt 2,2 miljoonaa pakolaista.

Etelä-Sudanin Punainen Risti perustettiin vuonna 2011. Tänä päivänä organisaatio toimii maanlaajuisesti ja vapaaehtoisten määrä on yli 10 000. Suomen Punainen Risti ja Ulkoministeriö tukevat Punaisen Ristin kansainvälisen komitean hätäapuoperaatiota maassa. Vuonna 2018 aloitettiin Rumbekissa, Lakes-osavaltiossa, uusi Etelä-Sudanin Punaisen Ristin kanssa toteutettava kehitysyhteistyöhanke. Yhteisöperustaisen terveyshankkeen toiminnot kohdistuvat alueen haavoittuviin yhteisöihin ja kouluihin.

Etelä-Sudanissa joka kymmenes on vammautunut tai liikuntarajoitteinen

Etelä-Sudanin paahtavan auringon alla ihmiset ampuvat toisiaan, tarkoituksella tai vahingossa. Ganyielin kenttä-sairaalassa pilkistää toivo paremmasta tulevaisuudesta

Se oli ollut aivan tavallinen ilta. Oli juhlistettu, aseita oli paljon kuten yleensäkin, ja joku painoi vahingossa liipaisinta. Kymmenenvuotias Nyaluak Gatkuoth sai luodin sääreensä kotikylän yhteisessä illanvietossa.

Kipu oli hirveä. Äiti itki vieressä toista viikkoa, kun tyttäreen sattui niin kovasti.

Tämä on Etelä-Sudanissa arkipäivää, sillä aseita on maassa läjäpäin.

Etelä-Sudanin konflikti on vaikea ja monitahoinen, sillä keskenään taistelevat hallituksen ja opposition joukot, eri aseelliset ryhmittymät, suurimmat heimot ja lisäksi jatkuvasti puhkeaa paikallisia karjakahakoita ja kostoiskuja. Lisäksi on normaalia, että juhlistakin ammuskellaan.

Vuonna 2011 itsenäistyneessä, maailman nuorimmassa valtiossa on ihmisiä arviolta 12 miljoonaa, joista noin 1,2 miljoonaa on vammautuneita tai liikuntarajoitteisia.

Punaisen Ristin kansainvälinen komitea (ICRC) avasi kenttäsairaalan keskelle Etelä-Sudania, pieneen Ganyielin kylään, syyskuussa 2017. Ganyiel on turvallisin paikka näillä main, sillä kylä sijaitsee keskellä suoaluetta, eikä sinne tule teitä.

Aurinko porottaa kuumasti ja taivaalla lentää haukka. Parakeista tehty sairaalaa viimeistellään vielä. Nyt maa on kuivaa ja siellä kasvaa okraa, mutta sateella paikka on mutainen ja upottava kosteikko.

Hyttysverkkojen alla lepäilee kymmeniä potilaita. Sairaala löytyy makuusalien lisäksi kuntoutushuone, teho-osasto

sekä leikkaussali, joka on kylän ainoita ilmastoituja tiloja.

Kenttäsairaalaan tuodaan lähinnä aseellisen konfliktin uhreja. Suurin osa potilaista lennätetään muualta maasta, ja päivän aikana potilaskuljetuksia voi olla yli kymmenenkin.

Nyaluak Gatkuoth pääsi Ganyieliin muutamaa kuukautta aikaisemmin.

Nyt sairaalaan kannetaan vanhempaa naista, jonka ranteen on lävistänyt luoti. Ampumahaava on jo monta viikkoa vanha. Nyt ranteessa on reikä ja mädäntynyttä lihaa ympärillä. Kättä ei enää pystytä pelastamaan. Lisäksi nainen on humalassa, eikä häntä voida siinä tilassa operoida.

Tämä on tavallista arkea sairaalassa; paikalle tullaan liian myöhään, sillä hoitoon on pitkä matka ja paikalliset kouluttamattomat puoskarit saattavat ensin kokeilla omia hoitojaan.

Venäläistä kirurgia Nikolai Dmitrievii perinteiset parantajat suuttavat, sillä heidän käsittelyssään vaarattomasta murtoimesta saattaa tulla vaarallinen ruhje ja raaja on pakko amputoida.

Kenttäsairaalassa joudutaan usein olemaan pitkään. Leikkaukset ovat vaativia ja tervehtyminen hidasta. Viikonloppuisin näytetään elokuvia, erityisesti piirrettyjä, sillä lapsia on sairaalassa paljon.

Gatluak Tut Malual on potilas itsekin, mutta tänään hän opettaa kenttäsairaalan lapsille englantia ja matematiikkaa. Lapset ovat innoissaan. Yksi nostaa kättä, monel-

Nyaluak Gatkuothia, 10, ammuttiin sääreen. Nyaluak ja hänen äitinsä Nyalual Gatluak ovat viettäneet jo pari kuukautta Ganyielissa toipumassa.

Useimmat potilaat eivät ole tottuneet pehmeään sänkyyn ja kolmeen ruokaan päivässä, joten olot sairaalassa tuntuvat luksukselta.

Ganyielin kenttä-sairaala on ollut toiminnassa syyskuusta 2017. Leikkaussalissa operoidaan enimmäkseen ampumahaavoja..

Gatluak Tut Malual eli lapsuutensa Etiopiassa pakolaisleirillä, opiskeli Nairobissa, Keniasa ja kun hän palasi Etelä-Sudaniin, hän sai ampumahaavoja selkäänsä.

le kirjaimet ja numerot ovat aivan vieraita merkkejä.

Tut Malual sai ampumahaavan selkäänsä pari kuukautta sitten. Joku ystävällinen sielu raahasi verisen miehen klinikalle, josta Punainen Risti toi Tut Malualin Ganyieliin hoitoon.

Rankka kokemus yhdistää opettajaa ja nuoria oppilaita. Sääreensä luodin saanut Nyaluak Gatkuoth istuu maassa ja kuuntelee, mitä Tut Malual opettaa. Gatkuoth on päässyt kenttäsairaalassa ensimmäistä kertaa elämässään kouluun ja siitä hän on innoissaan: "Opin jo kirjoittamaan nimeni".

Hymy on herkässä, kun hän toistelee ujusti muutamaa englanniksi oppimaansa sanaa.

Tulevaisuudessa Gatkuoth haluaisi lääkäriksi, sillä silloin hänkin voisi auttaa muita. ■

Kokonainen ilman jalkaaakin

Fadwa Al-Naaimi ja Rajab Rajab ovat tehneet hurjan pakomatkan Syyriasta Libanoniin. Molemmilta on amputoitu jalka, Rajabilta molemmat, ja he olisivat molemmat menettäneet liikuntakykynsä, ellei heidän korviinsa olisi kantautunut tieto Punaisen Ristin klinikoista Tripolisissa.

FADWA AL-NAAIMI, 35 VUOTTA.

Syyrian pakolainen. Kotoisin Palmyrasta, asuu Akkarissa Libanonissa.

Välillä jalantynkään sattuu niin, että haluaisin ottaa proteesin irti kesken päivän, mutta en voi. Mitä sitten, jos nuorimmille tyttärilleni sattuisi jotain, enkä pääsisi hätiin.

Oikea jalkani on amputoitu polvesta alaspäin. Uusi proteesi vaatii totuttelua, mutta sen ansiosta pystyn taas pitämään lapsia sylissäni ja laittamaan ruokaa. Hoidan kotityöt yksin. Mieheni toipuu selkäleikkauksesta, minkä takia hoidan myös häntä. Tuntuu, että kaikki kaatuu päälleni. Tekisi mieli itkeä, mutta yritän pysyä lujana. Olenhan avikon tyttö.

Synnyin ilman oikeaa jalkaterää. Äitini söi odotusaikana sopimattomia lääkkeitä, jotka vaikuttivat fyysiseen kehitykseeni.

Teini-iässä sain bakteeritartunnan, joka alkoi syödä tynkää. Menin lääkäriin ja hoidon päätteeksi sain ensimmäisen proteesini kotikaupungissani Syyrian Palmyrassa.

Lääkäri ei ollut kannustava. Hän sanoi, etten koskaan oppisi kävelemään. Hän ei halunnut antaa proteesia mukaan kotiini. Sisuunnuin, nappasin uuden tekojalan itselleni ja päätin, etten palaa vastaanotolle ennen kuin kävelen.

Lastasin rollaattoriin lisäpainoksi pi-hagrillin ja aloin harjoitella kävelyä päivittäin sen avulla. Minulla oli tapana tehdä lenkki Palmyran antiikinaikaisten raunioiden ympäri. Siihen kului kaksi tuntia.

Isis tuhosi Unescon suojelemat rauniot miehittäessään kaupungin. Minun ja mie-

heni oli paettava Palmyrasta Al Qusayrin kaupunkiin lähelle Libanonin rajaa. Paetessamme minulla ei ollut mahdollisuutta pitää tynkää ja proteesia puhtaina, joten bakteerit runtelivat jalkaani entisestään.

Pakenimme Al-Nusran rintaman asemiehiä Al Qusayrista Yabroudiin Syyriassa. Synnytin siellä ensimmäisen lapseni. Viivyimme kylässä myös siksi, että amputaationi oli liikainen. Haava piti avata, että luu saatiin puhdistettua. Vaikka olen jalaton, nämä ovat olleet ainoat 21 päivää elämästäni, kun en ole voinut liikkuu.

”UNELMANI OLI KÄYTTÄÄ MOLEMPIA KENKIÄ”

Al-Nusra taisteli myös Yabroudissa. Tein päätöksen. Sanoin miehelleni, että perheemme on paettava Libanoniin, vaikka jalkani on huonossa kunnossa. Isis ja Al-Nusra toimivat myös Libanonin Aarsalissa, joten jatkoimme pian rauhallisempaan Zahléen. Siellä minulle tehtiin nopeasti uusi proteesi, jotta pääsisimme jatkamaan matkaa.

Asetuimme Akkariin, jossa olemme asuneet jo viisi vuotta.

Nopeasti tehty proteesi oli huono. Kuulin, että Tripolisissa on Punaisen Ristin kansainvälisen komitean (ICRC) ylläpitämä klinikka, jossa ortopedi Abdul Rehman Zeiny on tehnyt proteeseja 1980-luvulta lähtien. Päätin lähteä tapaamaan

häntä, ehkä hän voisi auttaa minuakin.

Nyt minulla on Zeinyin tekemä proteesi. Se näyttää oikealta jalalta. Kunnan proteesi on muuttanut elämäni. Ennen jouduin käyttämään kävelykeppejä ja kaaduinkin helposti, koska kepit tarttuivat koloihin kaduilla.

Harjoittelen siis jälleen kävelemään, aivan kuten nuorena Palmyrassa. Tällä kertaa lastaan rollaattoriin 20 kilon painoisin kaasupullon, että lihakseni vahvistuisivat.

Minulla on neljä tyttärtä. He heräävät eri aikoihin aamulla. Vanhimmat lähtevät kouluun ja nuorimmat jäävät kanssani kotiin. Annan jokaiselle aamupalaksi kananmunia ja maitoa sekä kampaan heidän tukkansa. Minulle on tärkeää, että tyttäreni näyttävät kauniilta. Katson YouTubeista mallia tyttöjen kampauksiin. Kaikki korttelissamme tietävät, että meidän tyttöillä hiukset ovat aina nätisti. Ennen kuin lapset palaavat koulusta, siivoan kodin ja käyn hakemassa vettä. Se on tunnin kävelylenkki kylän keskustaan ja takaisin. Proteesi on todella helpottanut elämäni.

Olen aina tuntenut itseni kokonaiseksi – myös silloin, kun toinen jalka puuttui. Yksi unelmistani oli käyttää housuja ja täyttää niiden molemmat lahkeet. Nykyisin voin myös käyttää molempia kenkiä. Suosikkini ovat tennarit. Juhlia varten hankin helmin koristellut sandaalit.

Eräänä päivänä kaadoin vahingossa kuumaa vettä jalalle. Mieheni ihmetteli, miksi liikutin tekoraajaani kuin vesi olisi polttanut sitä. Sanoin, että tämä on minun jalkani, minä tunsin sen.”

Libanon

- Pääkaupunki: Beirut
- Pinta-ala: 10 400 km²
- Väkiluku: 5 882 562
- Väestötiheys: 358 / km²

Fakta:

Ranskalla oli ensimmäisen maailmansodan jälkeen mandaatti hallita vanhan ottomaanien valtakunnan Syyrian provinssin pohjoisosaa. Ranskalaiset rajasivat alueen Libanoniksi vuonna 1920, ja myönsivät sille itsenäisyyden toisen maailmansodan aikana vuonna 1943. Alueellisen finanssi- ja kaupan keskuksen asemansa turvin ja vuoksi Libanon on ollut ajoittain tavattoman vaurauden, ajoittain raastavan epävakauden leimaama. Lukuisat sodat, ja erilaisten miehitysjoukkojen läsnäolo eri osissa maata, sekä Hizbollah-sissiliikkeen konflikti Israelin kanssa ovat piirteitä menneiden vuosikymmenten ajalta. Syyrian sisällissodan jäljiltä Libanonissa on eniten pakolaisia maailmassa suhteessa paikalliseen väestöön.

Suomen Punaisella Ristillä on toimisto Beirutissa vuodesta 2016. Suomen Punainen Risti tukee lahjoitusvaroilla Libanonin Punaisen Ristin valmius- ja terveysohjelmia. SPR on myös lähettänyt avustustyöntekijöitä libanonilaisiin sairaaloihin hoitamaan esimerkiksi Syyrian sodassa haavoittuneita. Vuonna 2019 ulkoministeriö tukee avustustyötä Libanonissa 500 000 eurolla.

Fadwa Al-Naaimin oli kivuliasta ja vaikeaa kävellä vanhan proteesin kanssa. Uusi proteesi on helpottanut neljästä lapsestaan ja vammautuneesta aviomiehensä huolta pitävän naisen elämää.

Rajab Rajab tulee mielellään Tripolisissa sijaitsevaan ICRCn klinkkaan. Hän nauttii ihmisten seurasta. Psykososiaalisesta tuesta hän kokee erityisesti saavansa voimia.

RAJAB RAJAB, 48 VUOTTA.

Kotoisin Syyrian Idlibista. Kansalaisuudeton, asuu Libanonissa.

Olen menettänyt molemmat jalkani, mutta olen silti onnekas: Tiedän, miltä tuntuu kävellä ja juosta. Tulen surulliseksi katsoessani syyrialaisia, libanonilaisia ja palestiinalaisia sodassa vammautuneita lapsia. Moni heistä ei koskaan juokse. Miksi muut lapset osaavat kävellä, mutta minä en? Miksi minua syötetään, mutta sisareni voivat syödä itse, kuulen heidän kysyvän vanhemmiltaan.

Olen kotoisin Syyriasta Idlibin maaseudulta, jossa poliittiset ryhmittymät ja eri maiden armeijat ovat taistelleet pitkään. Minulla ei ole siellä enää sukulaisia.

Vanhempani olivat kansalaisuudettomia, joten minullakaan ei ole minkään maan kansalaisuutta. Minua ei virallisesti ole olemassa. Libanonin valtio kävi kampanjaa, jossa se lupasi kansalaisuuden myös minulle. Kampanja politisoitui, ja paperit myönnettiin toiseen uskontokuntaan kuuluville.

Olen valinnut puoleni taisteluissa useita kertoja. Syyriassa ja Libanonissa toimii monia poliittisia järjestöjä, ja olen eri vaiheissa kuulunut lähes kaikkiin.

"SAAN YHÄ IHMISET NAURAMAAN JA RAKASTUMAAN MINUUN"

Ajoin ambulanssia ja toimin ensivasteessa Beirutissa 1980-luvulla Libanonin sisällissodassa. Opin monenlaisia taitoja. Poistin luodin reidestäni itse, kun haavoituin ensimmäisen kerran Tripolin naapurustodassa vuonna 2008. Tyngässä on vain pieni arpi.

Menetin jalkani vuonna 2011 taistelllessani Syyrian Homsissa. Yritin auttaa haavoittunutta kaveriani. Ambulanssi keräsi minut kyytiinsä ja kuljetti sairaalaan lähelle Libanonin rajaa, Tal Kalakhiin. Toinenkin jalkani amputoitiin ja sain ensimmäisen proteesini.

Amputointi oli kuitenkin huonosti tehty. Reisiluuni törrötti ulos, ja amputaatio lemusi niin, ettei kukaan halunnut tulla luokseni. Leikkasin itse reisiluun lyhyemmäksi keittiöstä löytyneellä työkalulla.

Viruin sairaalassa 52 päivää, kunnes yksi hoitajista totesi tilanteeni kriittiseksi

ja järjesti minulle ambulanssin. En tiedä, minne minua lähdettiin viemään. Heräsin täältä Libanonin Tripolista.

Karkasin ensimmäisestä sairaalasta, koska lääkäri joutuisi ilmiantamaan minut. En paperittomana saa hoitoa myöskään julkisessa sairaalassa. Etsin lääkärin, jonka ei tarvitse ilmiantaa potilaitaan.

Ilman kansalaisuutta en voi saada oikeaa työtä. Kulutan päiväni etsimällä jätteiden seasta käyttökelpoisia vaatteita ja metalliromua. Kunnostan tavarat ja myyn ne torilla. Joskus nukunkin siellä. Eräänä yönä torilla syttyi tulipalo, ja liekit tarttuivat proteesiini. Se meni tietysti pilalle.

Kuulin, että voisin saada uuden proteesin Punaisen Ristin kansainvälisen komitean (ICRC) klinikalta, jossa hoidetaan sodassa vammautuneita. Pääsin hoitoon. Ensimmäiseksi amputaatioitani puhdistettiin ja parannettiin. Sain moottoroidun pyörätuolin sekä psyykkistä tukea myös huumausaineista vieroittautumiseen. Olin lääkinnyt kipujani millä tahansa, mitä sain ostettua kadulta. Minulle on määrätty neljä pistosta kipulääkitystä päivässä, mutta minulla ei ole niihin varaa. Minulla on toinenkin resepti, mutta se on voimassa vain Egyptissä.

Saan ICRC:lta tukea asumiseen, mutta vuokrani ovat rästissä, koska maksoin vuokratrahalla sisareni leikkauksen.

Kaikkein tärkeintä on ollut henkinen apu. Fyysinen kipukin helpottaa, kun lääkäri sanoo edes pari kaunista sanaa. Viime yönä minua särki niin, etten saanut nukkua. Juuri nyt voin kuitenkin paremmin, koska olen saanut olla täällä klinikalla hyvien ihmisten parissa. On minulla tuttuja toriltakin, mutta en halua olla heidän kanssaan tekemisissä. Tiedämme kaikki, että olemme huonoilla teillä.

Silloin tällöin löydän metallijätteen seasta pyörätuolin. Kunnostan sen ja pidän sen tallessa, kunnes löydän pyörätuolia tarvitsevan. Ottajia riittäisi, mutta pyörätuolikauppa on korruptoitunutta. En halua, että joku tekee bisnestä kunnostamalla pyörätuoleilla ja köyhien kustannuksella. Haluan itse tavata ihmisen, jolle pyörätuoli menee.

Ihmiset katsovat minua säälien, kun he näkevät tyngät jalkani. He eivät silti näe sisälleni. Niin kauan, kun saan ihmiset nauramaan ja jopa rakastumaan minuun, tunnen itseni kokonaiseksi." ■

Paikallisuudella ja pitkäjänteisyydellä saadaan aikaan pieniä ihmeitä

Kaksi vapaaehtoista päivystää Chiwengan vesipisteellä 24/7. Vesi mahdollistaa myös viljelyn. Punaisen Ristin kehitysyhteistyössä avainsanoja ovat paikallisuus ja pitkäjänteisyys. Zimbabwen syrjäisessä Muzarabanissa niillä on saatu aikaan pieniä ihmeitä.

Puut ovat kuin metsäpalon jäljiltä. Lehdetöminä ja harmaina ne seisovat hiekassa, elävinä vai kuolleina, mahdoton sanoa. Joenuomassa ei ole virrannut vesi puoleen vuoteen.

Rugare Mahofa tervehtii voimakkaalla kädenpuristuksella kotinsa pihamaalla Pohjois-Zimbabwen Muzarabanissa, aivan Mosambikin rajaseudulla. Tuuli puhaltaa tasamaalle rakennettujen muutama neliön majojen välissä voimakkaana ja on viedä kananpoikaset mennessään.

”Kuivan kauden aikaan täällä on todella kuumaa ja tuulista. Nälkää näkevien määrä on nousussa, sillä sateet ovat vähentyneet ilmastonmuutoksen takia ja tehneet maissin viljelystä hankalaa,” Mahofa kertoo.

Mahofa on Zimbabwen Punaisen Ristin vapaaehtoinen, on ollut jo vuosikymmeniä. Punaiselta Ristiltä saatu oppi on tehnyt Mahofasta yhteisössään arvostetun tietolähteen.

”Minua innostaa nähdä, miten ihmiset kuuntelevat neuvojani ja alkavat toimia niiden mukaan.”

Erityisen iloinen Mahofa on siitä, miten esimerkiksi energiatehokkaiden ja turvallisten hellojen ja vettä säästävien avaimenreikäpuutarhojen rakennustaito on levinnyt yhteisössä ja auttanut selviämään kuivuuden keskellä.

YHTEISÖ AUTTAA ITSEÄÄN

Kehitysyhteistyö. Siitä täälläkin, tietämien taipaleiden takana, on kyse. Siitä,

että se, jolla on tietoa, jakaa sen muille. Siitä, että se, jolla on resursseja, jakaa niitä puutteesta kärsiville. Siitä, että tehdään työtä yhdessä.

Finnish Red Cross, Suomen Punainen Risti, lukee Mahofan työliivin rinnassa, paikallisen Punaisen Ristin tunnuksen vieressä.

Kehitysyhteistyötä on vuosien saatossa parjattu paljon ja sen hyötyjä kyseenalaitettu. Eikä aina aiheetta. Moni hyvänä aikeena alkanut hanke on menneinä vuosikymmeninä jouduttu kuoppaamaan heikkojen tai kokonaan vääränlaisten tulosten takia. Esimerkkejä riittää.

”MINUA INNOSTAA NÄHDÄ, MITEN IHMISET KUUNTELEVAT NEUVOJANI JA ALKAVAT TOIMIA NIIDEN MUKAAN.”

1990-luvulta alkaen on Punaisen Ristin kehitysyhteistyössä painotettu hyviä tuloksia tuottavaa yhteisöperustaista lähestymistapaa.

Sen yleisenä tavoitteena on, että kehitysyhteistyön seurauksena paikallisyhteisöt ja niiden jäsenet kykenevät paremmin ennakoimaan ja ennaltaehkäisemään uhkaavia vaaroja, auttamaan itseään katastrofien sattuessa, ja toipumaan niistä.

Avainsanoja ovat pitkäjänteisyys ja paikallisuus. Onnistuneeseen lopputulokseen pääsemiseksi ei välttämättä tarvitse tehdä ihmeitä. Pienet parannukset arkisissa asioissa voivat tuoda suuria tuloksia, kun työtä tehdään riittävän pitkäjänteisesti.

Kokemus on myös osoittanut, että pysyvien parannusten todennäköisyys on sitä suurempi, mitä voimakkaammin yhteisö itse sitoutuu muutoksen tekijäksi sen sijaan, että se odottaisi jonkun ulkopuolisen ratkaisevan ongelmansa.

Yhteisöperustainen toimintatapa on Suomen Punaisen Ristin kehitysyhteistyöohjelmien lähtökohta.

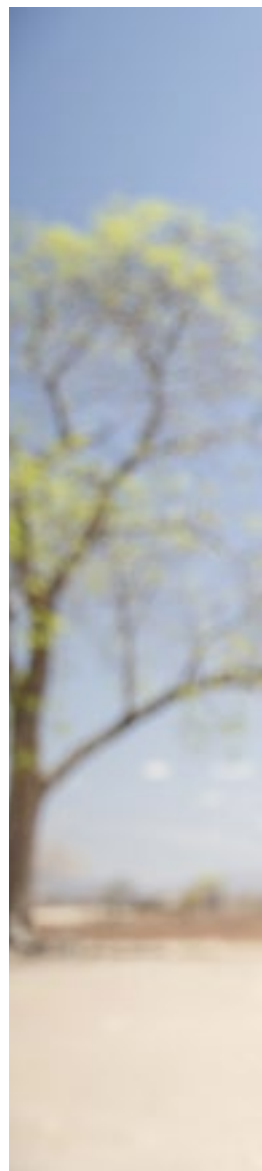
Kehitysyhteistyöhankkeet toteutetaan aina yhdessä paikallisen Punaisen Ristin tai Punaisen Puolikuun kanssa ja sen luvalla. Sisärjärjestön vapaaehtoiset ja työntekijät tuovat hankkeisiin paikallisen tietotaidon, kielen ja kulttuurisen ymmärryksen.

Samalla he avaavat ovia paikallisyhteisöihin, joiden luottamuksen saavuttaminen on aikaa kestävän onnistumisen edellytys.

HITTITUOTE TIILESTÄ JA SAVESTA

Zimbabwen Muzarabanin alueella Suomen Punaisen Ristin tukemissa hankkeissa mallilla on päästy pitkälle. Rugare Mahofan mainitsemien hellojen ja avaimenreikäpuutarhojen lisäksi on rakennettu koululuokkia, käymälöitä ja siltoja.

”Punaisen Ristin työ ja sen kautta opitut taidot ovat auttaneet minua toimimaan yhteisön kanssa ja tulemaan hyväksytyksi. Se on muuttanut elämäni,” Rugare Mahofa kertoo.

Zimbabwe

- Pääkaupunki: Harare
- Pinta-ala: 390 757 km²
- Väkiluku: 14 546 961
- Väestötiheys: 35 / km²

Fakta:

Britannia annektoi silloisen Etelä-Rhodesian yksityiseltä brittiläiseltä Etelä-Afrikan yhtiöltä vuonna 1923. Vastoin Britannian kantaa silloisen Rhodesian valkoinen vähemmistö julisti maan itsenäiseksi vuonna 1965. YK:n pakotteet ja sissisota johtivat yleisiin vaaleihin vuonna 1979, ja maan kansainvälisesti hyväksytyyn itsenäistymiseen Zimbabwe vuonna 1980. Zimbabwe luonnonvarat, jotka houkuttelivat aikoinaan siirtomaahallinnon paikalle, eivät enää tuota hyvinvointia köyhyvälle kansalle. Ilmastonmuutos aiheuttaa epävakautta. On joko kuivuutta tai sitten suuret joet tulvivat ja maissisato tuhoutuu. Marraskuussa 2017 armeija pakotti pitkään hallinneen presidentti Robert Mugaben eroamaan. Hänen tilalleen astui silloinen varapresidentti Emerson Mnangagwa.

Zimbabwe Punainen Risti perustettiin 1981, vuosi maan itsenäistymisen jälkeen. Järjestö työskentelee kaikkein haavoittuvimpien ihmisten puolesta toteuttaessaan katastrofivalmiutta parantavia sekä terveyttä ja hyvinvointia edistäviä yhteishankkeita. Pitäytyminen Punaisen Ristin seitsemässä periaatteessa on tehnyt Zimbabwe Punaisen Ristin toiminnan mahdolliseksi myös poliittisten myllerrysten keskellä. Suomen Punainen Risti on tukenut Zimbabwe Punaisen Ristin työtä jo vuosia keskittyen pitkäaikaiseen kehitysyhteistyöhön katastrofivalmiuden ja yhteisökehityksen alueilla. Epidemioihin sekä ruokaturvaan liittyvä katastrofiapu on myös kuulunut tukeen.

On istutettu puita ja kokeiltu uusia viljelylajikkeita. On koulutettu lisää paikallisia vapaaehtoisia, jotka levittävät omissa lähiyhteisöissään tietoa ilmastonmuutoksesta, terveydestä ja ensiavusta.

Muzarabanissa toimintaa koordinoiva Zimbabwe Punaisen Ristin Kudakwashe Karise sanoo, että kehitysyhteistyössä muutoksen paras arkkitehti on yhteisö itse.

”Yhteisö määrittelee ongelmat ja niiden tärkeysjärjestyksen. Sen jälkeen he miettivät, mitä kyseisille ongelmille voisi tehdä, ja laativat projektisuunnitelman, jonka kanssa he lähestyvät Punaista Ristiä.”

”Ajatus on, että he saavat apua niihin osa-alueisiin, joihin omasta yhteisöstä ei löydy resursseja. Me autamme esimerkiksi teknisessä osaamisessa ja materiaalien hankinnassa, mutta työvoima tulee yhteisön sisäلتä.”

Kehitysyhteistyössä pienet asiat ovat usein isoja asioita. Esimerkiksi energiaa säästävä hellä ei ole vain hellä. Se säästää

aikaa, koska polttopuita täytyy hankkia vähemmän. Se vaikuttaa etenkin naisten ja lasten arkeen, koska kotityöt ovat yhä pitkälti heidän kontollaan.

Myös ympäristön kuormitus vähenee, kun puita ei tarvitse kaataa entiseen malliin. Se auttaa taistelussa ilmastonmuutosta vastaan.

Lisäksi hella aiheuttaa perinteiseen avotuleen verrattuna vähemmän palovammoja ja jopa ehkäisee vatsatauteja, koska hellalla kokattu ruoka voidaan valmistamisen jälkeen pitää lämpimänä seuraavana ruokailuun asti.

Se on aika hyvin rakennelmalta, joka koostuu vain viidestäkymmenestä tiilestä ja paristakymmenestä kilosta sahanpurua ja mutaa – joskus seassa jopa hirssin akanoita, lehmänlantaa ja sanomalehteä.

Niin hyväksi tämä kehitysyhteistyön hittituote on kuitenkin todettu, että idea on vapaaehtoisten mukana levinnyt jo rajan yli naapurimaahan Mosambikiin.

TAHTO RATKAISEE

Zimbabwe Punaisen Ristin Kudakwashe Karise arvioi, että Punaisen Ristin kehityshankkeilla on saatu Muzarabanin alueella paljon aikaan.

– Kun aloitimme kehitysyhteistyön täällä, asukkaat olivat hyvin haavoittuvassa asemassa. Nyt yhteisön tulevaisuus näyttää valoisalta, hän sanoo.

Chiwengan ala-asteen pihassa Zimbabwe lippu liehuu salossa vesipisteen vieressä. Natalie Chikwashiwa kehuu maansa lippua kauniiksi, koska siinä on niin paljon kirkkaita värejä.

Kuivuuden keskellä hehkuva lippu on kuin lupaus valoisammasta huomisesta.

Vaikka mahdollisuudet täällä maapallon pinnalla ovat jakautuneet kaikkea muuta kuin tasaisesti, se ei tarkoita, etteikö asioihin voisi vaikuttaa – jos niin yhdessä päätämme tehdä. ■

Osaan pelastaa ihmishenkiä

Asialleen omistautuneet oppilaat auttavat tovereitaan valmistautumaan katastrofeihin.

Koulun laakea piha on kuuma ja pölyinen. Yli 500 poikaa ja tyttöä istuu koulunivormuissaan tusinas- sa luokahuoneita, ja kuuntelevat opettajiaan. Erillisessä rakennuksessa innostunut ryhmä oppilaita sovittaa hiuksilleen Punaisen Ristin logolla varustettuja lippiksiä. Hetken kuluttua käynnistyy evakuointiharjoitus.

Nämä kolmekymmentä oppilasta muodostavat viiden opettajan kanssa Hlaing Thar Yarin pikkukaupungin julkisten koulujen katastrofivalmiuskomitean Myanmarin suurimman kaupungin Yangonin liepeillä.

Myanmarin Punainen Risti on kouluttanut heidät vähentämään katastrofiriskijä, harjoittamaan ensiaputaitoja, sekä edistämään hygieniakasvatusta. Nyt he ovat valmiita jakamaan oppimansa koulutovereidensa kanssa varmistaakseen, että hekin osaavat toimia oikein katastrofiriskien toteutuessa.

“En halua, että ihmishenkiä menetetään. En itse halua kuolla, enkä usko kenenkään sitä omalle kohdalleen toivovan,” sanoo 11-vuotias Su Pore Chit vastatessaan kysymykseen siitä, miksi hän on halunnut vapaaehtoiseksi.

“Koulutoverini vievät oppimansa tiedoksi myös kotiin, vanhemmilleen. Jakamalla tietoni voin auttaa pelastamaan ihmishenkiä koko yhteisössäni, tietyllä tavalla jopa koko maailmassa. Siksi olen innolla mukana,” hän kertoo.

Myanmarin suurin kaupunki Yangon on altis maanjäristyksille ja sykloneille. Sen köyhä ja tiiviisti asutettu teollisuuskylläinen Hlaing Thar Yar on lisäksi kokenut tulipaloja, tulvia, ja nopeasti leviäviä tautiepidemioita. Katastrofialt-

tiuden vuoksi Myanmarin Punaisen Ristin henkilökunta ja vapaaehtoiset tukevat kaupungin väestöä katastrofiriskien hallinnassa, ja valmiudessa kohdata toteutuvat riskit. Yhteisöissä järjestetään erilaisia aktiviteetteja. Kouluissa tämä tarkoittaa evakuointiharjoituksia, ohjeistusta siitä miten toimia katastrofien iskiessä.

Koulussa Su Pore Chit varmistaa yhdessä komitean muiden oppilasjäsenten kanssa, että kaikki luokat ovat saaneet perustiedot ennen kuin varsinainen harjoitus alkaa. Opetustuokio sisältää runoja, lauluja, ja käytännön esimerkkejä. Oppilaat seuraavat näitä herkeämättä. Sitten onkin jo toiminnan aika.

”JAKAMALLA TIETONI VOIN AUTTAA PELASTAMAAN IHMISHENKIÄ KOKO YHTEISÖSSÄNI, TIETYLLÄ TAVALLA JOPA KOKO MAAILMASSA. SIKSI OLEN INNOLLA MUKANA.”

“Menimme kohteiksi valittuihin luokkiin toteuttamaan maanjäristysharjoituksen. Kun opettaja puhalsi pilliinsä kolmasti, kaikkien tuli suojautua menemällä kyykkyyyn, suojaamalla päänsä, ja pysymällä paikallaan,” 12-vuotias Si Thu Tun, jalkapallon intohimokseen tunnustava poika selittää.

Hänen joukkuetoverinsa Su Pore Chit lisää:

“Opettaja puhalsi pilliinsä, kerran lyhyesti ja kerran pitkään. Nousimme ylös pitäen edessämme olevan ystävämme olkapäästä kiinni. Tämä kertoo, että pelastan itseni, mutta pelastan myös ystäväni. Sitten opettaja puhalttaa pilliinsä pitkästi. Ohjaamme oppilaat ulos turvalliselle kokoontumisalueelle.”

Katastrofivalmiuskomitean jäsenet koulutetaan ensiaputaitoisiksi, jotta he osaavat auttaa tovereitaan tositalanteessa. “Harjoittelu on tosi tärkeää.

Emme pysty ennustamaan milloin maa järisee. Harjoituksiin osallistuminen opettaa meidät toimimaan oikein, kun oppia todellisuudessa tarvitaan,” sanoo Su Pore Chit. Aikuisena tyttö haluaa tulla lääkäriksi “jotta vanhempani voivat olla minusta ylpeitä.”

Si Thu Tunin vanhemmat ovat ylpeitä poikansa omistautumisesta Punaisen Ristin henkeä pelastavaan työhön. Hänellä itsellään on selkeä kuva tavoitteista tulevaisuudelle: ammattijalkapalloilija, kuten ihanteensa Ronaldo.

Koulujen katastrofivalmiustoiminnot ovat osa Myanmarin Punaisen Ristin kattavaa ohjelmaa katastrofiriskien vähentämiseksi urbaaneissa toimintaympäristöissä. Jätehuolto, yhteisövalmius, tietoisuuden lisääminen, katastrofien seurausten minimointi, ja parhaiden oppien levittäminen kansallisesti kuuluvat nekin ohjelmaan. Euroopan Unioni rahoittaa ohjelmaa Tanskan ja Suomen Punaisten Ristien kautta.

Oppilaita evakuointiharjoituksessa. Leikisti loukkaantunutta hoidetaan harjoituksessa säntillisesti ja määrätietoisesti.

Myanmar

- Pääkaupunki: Naypyidaw
- Pinta-ala: 676 578km²
- Väkiluku: 56 320 206
- Väestötiheys: 83,2/km²

Fakta:

Myanmar on Kaakkois-Aasian suurin maa, yksi Aasian köyhimmistä valtioista. Maassa tapahtuu luonnonkatastrofeja, kuten maanjäristyksiä, tulvia ja maanvyörymiä. Lisäksi viime vuosien aikana etenkin Rakhinen maakunnassa on kärsitty maansisäisistä konflikteista, joka käynnisti nykypäivän suurimman pakolaisvirran naapurimaahan Bangladeshiin. Noin miljoona ihmistä on paennut Rakhinesta, pääosin Cox's Bazaariin jättimäiseen pakolaisleiriin.

Suomen Punainen Risti tukee Myanmarissa terveyttä ja yhteisöjen katastrofikestävyyttä mm. antamalla terveyskasvatusta ja vaikuttamalla puhtaan veden ja sanitation saatavuuden parantamiseen. Erityisesti keskitytään äitien ja lasten aseman kohentamiseen. Lisäksi Punainen Risti vastaa alueella usein tapahtuviin luonnonkatastrofeihin kuten sykloneihin ja tulviin, sekä tukee yhteisöjä pohjoisen, lännen ja idän konfliktialueilla. Nopeasti kaupungistuvassa kontekstissa Suomen Punainen Risti tukee myös kaikkien haavoittuvimpien urbaanissa ympäristössä asuvien ihmisten katastrofikestävyyttä ja kehittää koulujen katastrofivalmiutta.

Koulun pihalla evakuointiharjoitus loppuu loppuvihelyksiin ja lapset suojautuvat.

11 vuotias Su Pore Chit on Myanmarin Punaisen Ristin vapaaehtoinen joka on evakuointiharjoituksessa tärkeässä roolissa

Beatrice Chifaka on syntynyt vuonna 1937 Mwalijan kylässä Malawissa. Hän kertoo että elämä kylässä on ollut hyvää ennen Idain aiheuttamaa tulvaa. Nyt hän on huolissaan mitä epävarma tulevaisuus tuo tullessaan ja toivoo vielä saavansa kodin joka toisi hänelle turvaa.

Punainen Risti

Suomen Punainen Risti
Tehtaankatu 1 a
00140 Helsinki
puh 020 701 2000

www.punainenristi.fi

www.riskienkeskella.fi

www.spropettajaportaali.fi

Tuettu Suomen
kehitysyhteistyöväroin

